

BIBLION

"HABENT
SUA
FATA
LIBELLI"

PUBLIKAȚIE DE BIBLIOLOGIE • APARE SEMESTRIAL • ANUL V NR. 1 - 2/1997

Biblioteca tomitană

Cercul literar "Ovidiu"

Prima bibliotecă cu caracter public organizată de autorități la Constanța, ia ființă în 1931, ca bibliotecă a municipiului, în urma deselor intervenții ale unor intelectuali ca I.N. Roman, C. Brătescu, M. Ionescu-Dobrogeanu ș.a., iar faptul e hotărât în ședința consiliului municipal din februarie același an. Un imbold îl constituie și adresa nr. 27.369 din 9 iulie a Ministerului Culturii și Instrucțiunii Publice (ministru, N. Iorga), care cerea ediliilor "înființarea unei biblioteci comunale, înzestrată cât mai puternic, cu tot felul de publicațiuni". Trebuie reținut faptul că Nicolae Iorga va oferi, pentru achiziționare, circa 100 de titluri din lucrările sale, în condiții avantajoase. Noua bibliotecă va funcționa în localul primăriei, va fi organizată după sistemul adoptat de biblioteca

cartierului Vinohrody din Praga, și va fi deschisă publicului în 1934, dar, în numai câțiva ani (1942), va acumula un fond de circa 20.000 de volume și va căpăta un regulament care o definea ca o "academie dobrogeană", în sensul de depozitară a spiritualității României de la mare.

În deceniile șase-șapte, biblioteca va purcede spre împlinirea pleneră a vocației sale de tezaur informațional al Dobrogei: un program ferm, structurat într-un sistem: a. rezolvarea lecturii publice în ținutul euxin și realizarea unei mari biblioteci românești în zonă; b. constituirea unui fond de carte privind această provincie; c. elaborarea bibliografiei locale (cu mai multe compartimente: bibliografia cărții - cu conținut dobrogean, editată în Dobrogea sau aparținând unor autori originari de la Pontul Euxin; bibliografia presei locale; bibliografia analitică

a articolelor din presa euxină și din țară privind meleagurile pontice. Pe măsura realizării acestui sistem, s-a procedat la elaborarea unor lucrări ce vizau valorificarea informațiilor acumulate: **Bibliografia Dobrogei** (1969-1993), **Reprezentanții ai Dobrogei în știința și cultura românească** (2 vol.), **Presa dobrogeană** (1878-1984), **Orizonturi culturale dobrogeane**, **Bibliophilie au Pont Euxin**, **Reviste dobrogeane** ș.a.

La constituirea acestui sistem informațional și, mai ales, la asigurarea continuității sale au contribuit directorii instituției și primul dintre ei trebuie amintit **Carol Blum**, doctor în litere și drept, autor de studii clasice, care a activat între anii 1931-1934, urmat de profesoara de istorie **Viorica Pătru** (1934-1944), ce a urmărit constant îmbogățirea fondului dobrogean al bibliotecii. Un impuls major a dat acestei activități **Gh. Popescu**, director în perioada 1957-1962 (studii filologice și biblioteconomice), azi expert la Centrul de Perfecționare a Cadrelor din Ministerul Culturii, apoi **Alexandru Hristu** (filologie slavă), un bun organizator (1962-1965) și, în sfârșit, **Dumitru Constantin-Zamfir** (1965-1997), studii de biblioteconomie (la Moscova 1961-1965) și juridice, vicepreședinte al Asociației Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România, care și-a legat numele de tot ce a realizat biblioteca vreme de trei decenii, urmărind cu o mare consecvență organizarea științifică a colecțiilor, elaborarea instrumentelor de informare și susținerea sistemului bibliografic local; totodată, a activat pentru lărgirea și diversificarea activității prin filiale și a realizat tema de proiectare (cu concursul Bibliotecii Naționale a României) a noului sediu al bibliotecii, aflat acum în construcție. Directoratul său a fost doar o scurtă perioadă întrerupt (1969-1971), când la cârma instituției a stat poetul și publicistul **Ion Făit**, profesor de limba și literatura română - gradul I, autor a câtorva volume de versuri, publicistică și bibliografie.

Desigur, de-a lungul anilor, biblioteca tomitană și-a realizat demersul cultural prin lucrătorii săi, unii remarcându-se printr-o asumare discretă a profesiei, desfășurată în mod exemplar (bibliotecari ca **Stela Motoc**, traducătoare din limba engleză, coordonatoare serviciului de completare, catalogare, informare bibliografică - azi, conducătoare Bibliotecii Britanice din Constanța, autoare de lucrări bibliografice, **Zina Schiopu**, specialistă în clasificare și catalogare - azi, bibliotecară în Anglia, **Constantin Cioroiu**, publicist și autor de lucrări bibliografice, mulți ani coordonator al Serviciului de relații cu publicul, **Maria Croitoru** și **Maria Drăgulinescu**, specializate în bibliografie, **Petre Popa**, un excelent inițiator în tehnica muncii cu instrumentele bibliografice ale bibliotecii, **Luana Moina**, specialistă în folclorică și bibliografie,

Anca Tuftiș, bibliograf cu preocupări de literatură protoromână - azi redactor la Radio Constanța și alții). Biblioteca tomitană a fost onorată, în decursul existenței sale, de nume de prestigiu, precum **Constanța Călinescu**, doctor în filologie și autoare a numeroase lucrări bibliografice și de publicistică - azi, directoare a Casei Personalului Didactic, **Constantin Scorpan**, doctor în istorie, autor al unor pertinente studii de arheologie pontică, transferat la B.C.U. - București, **Ștefan Cucu**, doctor în filologie, latinist, poet, autor al unor volume de poezie, de lexicologie și istorie literară - azi, lector la Universitatea din Craiova, **Octavian Georgescu**, poet, prozator și publicist, fost redactor la revista "Tomis", autor de volume de versuri, proză și

bibliografie, **Alexandru Protopopescu**, doctor în filologie, poet și critic literar, fost redactor la revistele "Tomis" și "Viața Românească", **Mirela Roznoveanu**, critic literar și romancier-azi rezidentă în S.U.A., **Ovidiu Dunăreanu**, prozator și publicist - azi redactor la revista "Tomis", **Aurelia Lăpușan**, poetă, prozatoare și ziaristă, autoare de monografii dobrogeane, **Nistor Bardu**, doctorand, prozator, azi profesor de liceu și lector la Universitatea Ovidiu, **Gabriel Rusu**, prozator și critic literar, fost redactor la revista "Tomis", azi redactor la Televiziunea Română, **Harry Tavitian**, jazz-man de talie națională, care a făcut din Constanța un loc de referință al jazzului românesc și de pretutindeni ș.a. Mulți dintre acești foști lucrători ai bibliotecii sunt (sau au fost) membri ai Uniunii Scriitorilor din

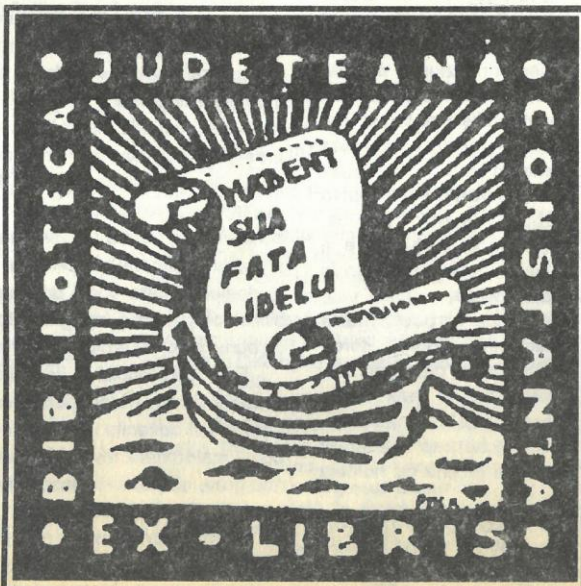
România.

După Revoluție, Biblioteca Județeană Constanța a intrat într-o nouă etapă: aceea a informatizării. Operațiunea, extrem de anevoasă - fiind în fază de pionierat în România - a fost demarată, începând cu 1991 de **Niculina Petruescu**, informatician de o rară tenacitate și pasiune, ajutată de experiența în clasificare și catalogare a unor bibliotecari dedați inovației și experimentului ca **Georgeta Petre** și **Adriana Gheorghiu**. Cu timpul, compartimentul de informatizare s-a dezvoltat, prin cooptarea unor informaticieni de valoare (**Valentina Căndea** ș.a.); s-a pornit cu programul ISIS, apoi s-a adaptat programul TINLIB, compatibil pentru toate operațiunile biblioteconomice. În prezent, în baza de date au fost introduse toate titlurile de carte și presă începând cu anul 1990 (în sistem TINLIB) precum și bibliografia locală (în sistem ISIS). Se lucrează cu 24 de calculatoare.

La această "construcție" informațională, care este Biblioteca Județeană Constanța, au trudit și alți bibliotecari, ce s-au remarcat prin competență și voință de autodepășire: **Liliana Lazia**, doctorand în filologie, poetă, publicistă și prozatoare, coordonatoare actuală a Serviciului de relații cu publicul, **Corina Apostoleanu**, traducătoare atestată de limba engleză, cu un stagiul de perfecționare în Anglia, comentator de literatură, coordonatoare compartimentului bibliografic, **Maria Pariza**, doctorand în filologie, specializată în bibliografie locală și în studierea limbii și culturii aromâne, editoare și publicistă, **Eleonora Ioil**, coordonatoare Bibliotecii pentru copii, poetă și publicistă, cu un stagiul de perfecționare în Franța, **Mioara Manea**, specializată în cercetarea fenomenului lecturii copiilor, **Gelu Culicea**, autor de publicistică istorică, coordonator al secției de împrumut adulți și alții. Nu putem uita contribuția la ridicarea standardului de elevație culturală a demersului bibliotecar adusă de profesorul **Dragu Rareș**, săvârșit din viață în plină activitate, un model al profesiei de slujitor al cărții și lecturii.

Neîndoind, greul muncii de bibliotecă l-au dus, de-a lungul timpului, zecile de bibliotecari anonimi, iubitori ai cărții și prietenii ai autorilor, care prin munca lor onestă, dar elevată, au ținut mereu vie flacăra lecturii publice la Constanța (o viitoare monografie a acestei instituții, aflată în fază de proiect, îi va consemna pe toți).

Cu acest prilej aniversar (sărbătorirea, printr-o Sesiune de comunicări și referate științifice, a centenarului Cercului literar "Ovidiu", inițiator al primei biblioteci publice la Constanța), revista "Biblion" îl felicită pentru îndelungată și spornică activitate în slujba bibliotecii tomitane, pe directorul acesteia vreme de trei decenii, **Dumitru Constantin-Zamfir**, creator de școală biblioteconomică la Pontul Euxin.

Aspirația spre cultură, spre ridicarea spirituală a locuitorilor dintre Dunăre și mare a fost o permanentă și, azi, ne gândim cu admirație că, în urmă cu un secol, după ce o mișcare culturală remarcabilă, inițiată de prefectul Remus Opreanu, s-a finalizat prin ridicarea, în bronz, a statuii poetului Ovidiu (1887) simbol al latinității în acest colț de țară, alți intelectuali cu aleasă simțire românească (având în frunte pe scriitorul și publicistul Petru Vulcan), au fondat la Constanța (1897, 14 decembrie) un cerc literar, o bibliotecă publică și o revistă, care, chiar dacă nu au rezistat în timp, au constituit o faptă culturală de răsunet național.

De reținut că în comitetul de direcție al cercului literar, care a primit denumirea de "Ovidiu", au făcut parte, onorific, mari personalități ale vremii: Grigore Tocilescu (savant care a trudit pentru reconstituirea monumentului Tropaeum Traiani) - președinte, I.L. Caragiale, B.P. Hașdeu și alții. Ca răspuns de a face parte din comitetul asociației culturale tomitane, I.L. Caragiale scria: "Fiți siguri, iubii confrăți, că nu voi ezita de a-mi da concursul, potrivit mijloacelor mele, la dezvoltarea bunei și folositoare instituții culturale românești pe care ați fondat-o în fostul Tomi". Menționăm că marele scriitor va sprijini activ cercul, venind la Constanța pentru a susține conferințe de culturalizare.

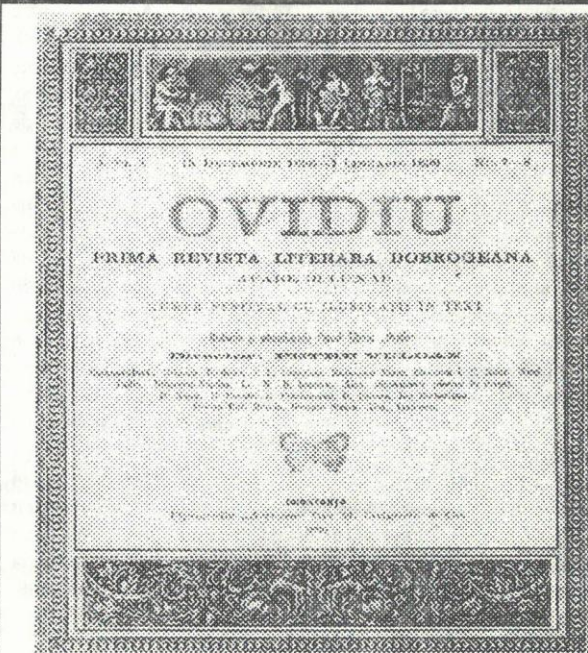
Pentru a fonda o bibliotecă ce se dorea "universală", comitetul face apeluri pentru donații financiare ori de câte ori către numeroase persoane particulare și instituții din Constanța și din țară care, în cele mai multe cazuri au sprijinit inițiativa tomitană fie cu bani, fie cu publicații dintre cele mai diverse. Astfel, în câteva luni, colecțiile de publicații ajung la circa 2.000 volume. Biblioteca începe curând a fi frecventată nu numai de membrii cercului literar ci și de alți locuitori ai urbei, domici de a se instrui, astfel că se hotărăște transformarea ei în bibliotecă publică. Inaugurarea a avut loc la 8 septembrie 1898, într-un cadru festiv și, fapt notabil, a fost trimisă o scrisoare municipalității din Sulmona (Italia), orașul natal al poetului Ovidiu.

La aceeași dată apare și numărul 1 al revistei "Ovidiu", primul mensural literar dobrogean, cu o ținută editorială și grafică remarcabilă. Prin schimb de exemplare cu alte publicații din țară realizat de revistă, fondul bibliotecii s-a îmbogățit cu periodice ca **Pagini Literare**, **Courrier de Roumanie** (București), **Viitorul** (Iasi), **Familia** (Oradea) etc., precum și cu numeroase volume primite la redacție de la autori pentru recenzare ori semnare. Știm, de asemenea, că biblioteca s-a îmbogățit cu volume donate de familia poetului Traian Demetrescu.

Colecțiile bibliotecii ajung să numere peste 3500 de volume (fond foarte important, la o populație de numai douăsprezece mii de locuitori, cât avea Constanța la finele veacului trecut). Un funcționar din port făcea oficiul de bibliotecar, care a alcătuit un catalog și a organizat cărțile pe domenii de cunoștințe. În 1899, biblioteca era deschisă publicului de la orele 9 la 11 și de la 20 la 22. Într-un an de la înființare, biblioteca a reușit să împrumute 3000 volume, fără a mai pune la socoteală cărțile consultate la sediu. Din păcate, între membrii Cercului literar s-au ivit disensiuni care au culminat cu demisia lui Petru Vulcan - spiritus rector al mișcării -, fapt ce antrenează închiderea bibliotecii și risipirea fondurilor de carte. Acest lucru nu ne împiedică totuși de a afirma că, prin bogăția colecțiilor sale, prin activitatea susținută - deși vremelnic - și mai ales prin caracterul său public, Biblioteca Cercului literar "Ovidiu" din Constanța a fost prima inițiativă tomitană de instituționalizare a lecturii, până la fondarea, în 1931, a Bibliotecii municipale.

Evident, acest eveniment a fost receptat la adevărată lui semnificație culturală, iar în 1973, când s-au împlinit 75 de ani de la manifestarea sa, Biblioteca Județeană Constanța a organizat un simpozion național, care a consemnat acest moment memorabil din istoria bibliotecilor românești.

Constantin CIOROIU

breviar

● La 20 martie 1997, cu prilejul Zilei Francofoniei, a avut loc la Biblioteca pentru Copii - Constanța și la Biblioteca din localitatea La Bodiniere - Franța, manifestarea dublet **Basmul - culoare, spațiu și simbol - Le conte bleu - couleur, espace et symbole**.

La Constanța au colaborat Alianța Franceză, filiala locală Unicef, Casa Personalului Didactic precum și școlile "Cella Serghi" și "Nicolae Tonitza". La Expoziția organizată au expus desene 59 de copii și elevi de la grădinițele A.B.C. și nr. 47 și de la școlile "Nicolae Tonitza", "Cella Serghi" și "Dan Barbilian", desene realizate sub îndrumarea profesorilor Viorel Lungu, Ion Codrescu, Gabriela Moise și Cosma Maria. Parte din desene au fost reproduse color într-un excelent album bibliofil (5 ex., format 30 x 21 cm) prefațat de Eleonora Ioil (șefa Bibliotecii pentru Copii Constanța), profesorul Viorel Lungu, Liliana Lazia (Biblioteca Județeană Constanța, șefa Serviciului de relații cu publicul) și profesora Florina Dobrescu. Tradus și în limba franceză de Florina Dobrescu, Semra Alexandru și Monica Vlad, albumul a fost trimis și Bibliotecii de la Bodiniere. (Sponsor: Argos S.A. Cernavodă).

● În anul 1997 au donat cărți și alte publicații Bibliotecii Județene Constanța: nava americană **Thomas S. Gates**, prin Casa Speranței Constanța - 800 volume (literatură, lingvistică, istorie, politică); Teatrul **Metamorfoze** Constanța - 5.600 volume, majoritatea literare (cărți și reviste); Dl. profesor **Ion Codrescu**, președintele

Societății de Haiku Constanța - 22 volume de poezie haiku și 10 titluri de reviste (apărute în mai multe țări ale lumii); Excelența Sa, **DI. Mani Lal Tripathi**, ambasadorul Indiei - volumul **India. O poartă spre eternitate**, de Bogdan Ficeac, dedicat celei de a 50-a aniversări a eliberării Indiei de sub dominația britanică; Dl. profesor **Constantin Hr. Zissu** - volumul **O clasă de repetenți** (Editura "Europolis"); Dl. **Radu Patrichi** - placheta de versuri **Bătrânul încearcă...** (Editura "Leda").

● La Biblioteca pentru copii au fost organizate medaloane literare ilustrate cu audiții de discuri, proiecții de filme și diafilme dedicate autorilor: **I. Teodoreanu** (100 de ani de la naștere), **D. Zamfirescu** (75 de ani de la moarte), **D. Bolintineanu** (125 de ani de la moarte), **I.L. Caragiale** (145 de ani de la naștere) și alții. Tot la această secție s-au realizat lecturi model din opera scriitorilor **I. Agârbiceanu** (cu prilejul împlinirii a 115 ani de la naștere), **C. Hogaș** (150 de ani de la naștere), **P. Ispirescu** (110 ani de la moarte) la care au participat elevii școlilor generale nr. 13 și 41. Bibliotecarii de la această secție au organizat periodic și concursul de inițiere în tehnica muncii intelectuale, **Cine se informează, cunoaște!** - în cadrul sălii de lectură, s-a pus accent pe abilitatea copiilor cu utilizarea surselor de informare în scopul aprofundării cunoștințelor referitoare la scriitorii **G. Topârceanu**, **I. Agârbiceanu**, **I. Creangă**, **I.L. Caragiale** și **Cezar Petrescu**; la sala de audiții și proiecții, sub genericul "memoria discului" au fost organizate cicluri de prezentare a unor compozitori (Ludwig van Beethoven - 170 de ani de la moarte; Centenar **Johannes Brahms**; **Rapsodia albastră** (G. Gershwin - 60 de ani de la moarte) etc.; în perioada vacanței de vară copiii s-au bucurat de audiții colective de disc (Integralele **Ion Creangă**, **I.L. Caragiale**, **H.G. Andersen**, **A. Pann**) și de **Videoteca de vacanță**, în cadrul căreia au putut viziona desene animate și filme muzicale pentru copii ("Zilele fantastice") și o antologie video din creația lui **I.L. Caragiale**; cursul de inițiere în studiul limbii engleze și cursul de inițiere în limba engleză **Step by step** a avut loc săptămânal; cu prilejul zilei de 1 Iunie, sub genericul **Copilăria, țara minunilor** au fost prezentate noutăți editoriale reprezentative din domeniul literaturii pentru copii; în luna octombrie-noiembrie, biblioteca a fost vizitată de elevii diverselor clase ale Școlilor gen. nr. 2, nr. 13 și Eforie Nord, prilej cu care bibliotecarele le-au prezentat copiilor sala de lectură, secția de împrumut copii, secția muzicală, fondul bibliotecii și le-au dat noțiuni elementare de tehnică biblioteconomică; un spectacol inspirat de sărbătorile iernii - din care nu vor lipsi colindele - va întregi atât de așteptata sărbătoare a Pomului de iarnă; reactualizăm inițiativa adresată tuturor iubitorilor cărții de a participa la toate activitățile pe care le vom organiza în continuare, în anul 1998, la Biblioteca pentru copii.

UN CONSTĂNȚEAN DESPRE BIBLIOLOGUL NICOLAE GEORGESCU TISTU

Cardiologul constănțean dr. Paul Luca a urmat cursurile Liceului Sfântu Sava din Capitală, școală românească de notorietate, în 1938. Domnia sa a fost profund marcat de anii "uceniciei" sale intelectuale,

incercând chiar, cu prilejul sărbătoririi semicentenarului de la absolvirea liceului, să strângă într-un volum de 103 pagini dactilografiate și multiplicare la xerox (volum dăruit prietenilor, colegilor precum și Bibliotecii Județene Constanța) impresiile adolescenței sale, când, prin mijlocirea unor dascăli de excepție, în fermecătorul București interbelic, a năzuit a descifra tainele alcătuirii acestei lumi. Între acei dascăli, despre care scrie cu recunoștință, s-a aflat și bibliologul **NICOLAE GEORGESCU-TISTU**. Iată rândurile pe care i le consacra, scrise prin viziunea elevului naiv, uimit de rosturile unor povești, utile mai târziu, dar pe care atunci nu le putea percepe:

"În clasa a VII-a am avut la limba română pe N. Georgescu Tistu, care a ajuns la catedra de Bibliologie și Bibliografie.

Tistu era și poet, foarte meticulos și ordonat, dorea ca atât cartea, cât și caietele, inclusiv cel de teză să fie îmbrăcate cu hârtie albastră, având etichetă aplicată îngrijit pe prima pagină cu numele elevului.

Dacă un caiet de teză nu era îmbrăcat, profesorul îl lua de un colț, îl ridica în sus și se

adresa muștrător către respectivul elev: "Nu ți-e milă de el, săracul, tremură de frig". Această figură de stil se însoțea și de o notă ceva mai mică în lucrare. Deși fondul ei putea să fie bun.

Poetul Georgescu Tistu avea un cult deosebit pentru Eminescu și mai ales pentru poezia lui filosofică.

Fiecare elev era obligat să recite perfect o poezie de Eminescu. Mai mulți colegi, mai ales fotbalistii de la Sportul Studențesc: Dobre, Migotti și alții, recitau, fiindcă era scurtă și ușor de reținut, cunoscuta poezie "La Steaua".

Profesorul era surprins uneori de această manevră liceală și la întrebarea firească, de ce se recită așa de des această poezie, elevul examinat răspundea că i-a plăcut foarte mult aceasta.

Eu am optat pentru: "Mortua est".

Volumul este prefațat de sonetistul Ovidiu Constantinescu, coleg de liceu al dr. Luca.

ACEST NUMĂR ESTE ILUSTRAT CU PIESE EX-LIBRIS REALIZATE DE ELEVII ÎN CADRUL CERCULUI DE DESEN DE LA CLUBUL ELEVILOR CONSTANȚA, ÎNDRUMAȚI DE PROF. RADU HOROBĂȚ

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ CONSTANȚA

FOND DE PUBLICAȚII: 570.000 vol. (cărți, ziare, reviste)

- ◆ SĂLILE DE LECTURĂ
Str. Arhiepiscopiei nr. 23, tel: 614482
 - ◆ SECȚIA DE ÎMPRUMUT PENTRU ADULȚI
 - ◆ SECȚIA PENTRU COPII
 - ◆ SECȚIA MUZICALĂ
- B-dul Ferdinand br. 7 bis tel: 618729
- ◆ BIBLIOTECA BRITANICĂ
B-dul Ferdinand br. 7 bis tel: 618365

FILIALE

- ◆ IZVOR: Str. Izvor nr. 23, tel: 635508
- ◆ I.C. BRĂȚIANU: Șos. I.C. Brătianu nr. 64,
tel: 627087
- ◆ CLUBUL ELEVILOR: Str. Soveja nr. 17
- ◆ TOMIS NORD: Str. Dobriță Eugeniu nr. 12

PROTEST

împotriva comiterii unor abuzuri în detrimentul bibliotecilor publice și a profesiei de bibliotecar

Așa cum se cunoaște, prin Hotărârea Guvernului României nr. 442/1994, bibliotecile publice au trecut în administrarea consiliilor județene, municipale, orășenești și comunale, care au obligația de a le finanța integral din bugetul propriu.

Cu toate acestea, unele autorități publice locale, îndeosebi cele din comune, sfidează pur și simplu normele legale neasigurând minimul financiar necesar pentru bunul mers al bibliotecilor (fonduri pentru achiziții și cheltuieli de întreținere, pentru salarizarea și formarea profesională a personalului lor; datorită acestui mod irresponsabil de a privi lectura publică, mai mult de jumătate din bibliotecile comunale din țară sunt în situația de a nu fi primit, în acest an, nici un leu de la buget pentru achiziția de carte și bunuri culturale purtătoare de informații. (Ex.: Județele Brașov, Botoșani, Maramureș, Satu-Mare, Hunedoara, Mureș, Caraș-Severin, Timiș, Constanța, ș.a.)

În conformitate cu "Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor publice de stat", inspectoratele pentru cultură ale județelor și bibliotecile județene sunt mandatate să sprijine metodologic, să acorde asistență de specialitate, să îndrume activitățile profesionale ale bibliotecilor municipale, orășenești și comunale pentru programarea și desfășurarea manifestărilor lor curente, aplicarea normelor biblioteconomice de evidență primară, individuală și gestionară, de strategie culturală locală.

Ignorând aceste atribute ale organismelor județene, unii primari, îndeosebi din comune, merg și mai departe, organizează concursuri pentru ocuparea posturilor de bibliotecari rămase vacante, și ei înșiși se numesc președinți ai comisiilor de încadrare, ceea ce este mai mult decât lipsă de modestie și moralitate, un abuz. (Ex.: Județele Satu-Mare, Constanța, ș.a.)

În Hotărârea de Guvern nr. 281/1983, Anexa 12, privitoare la organizarea concursurilor pentru angajarea și avansarea personalului în funcții, este prevăzut explicit ca în comisia de examinare să fie numiți doi-trei specialiști în domeniu, care vor fi desemnați de inspectoratele pentru cultură și bibliotecile județene, fapt ignorat total de unii primari, ce confundă democrația cu bunul plac, cu arbitrarul în interpretarea obligațiilor legale.

Este inadmisibilă și de neînțeles încercarea unor primari și a unor consilii locale de a bloca, a reduce la 1/2 normă sau a desființa posturile de bibliotecari devenite vacante ca urmare a pensionării sau concediilor de boală/maternitate, invocându-se motivul economisirii unor fonduri sau, și mai grav, că posturile respective nu se justifică cultural în comunitatea locală!!! (Ex.: Județele Brașov, Mureș, Satu-Mare, Botoșani ș.a.)

Crearea unor asemenea precedente de nerespectare a legilor în detrimentul culturii și al slujitorilor ei poate atrage după sine instalarea arbitrarului în administrația publică locală, municipală, orășenească sau comunală, administrație plătită din banii contribuabililor, împiedicată să acceadă liber la cultură și informație, drepturi conferite de normele internaționale și Manifestul UNESCO.

Protestul nostru este un semnal de alarmă, care sperăm să determine Prefecturile și Consiliile Județene să ia măsurile ce se impun pentru instaurarea legalității și înlăturarea arbitrarului și abuzului, pentru sprijinirea corespunzătoare a actului lecturii publice și respectarea statutului profesional al acestei categorii de salariați.

ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR DIN
BIBLIOTECILE PUBLICE DIN ROMÂNIA

100 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA CERCULUI LITERAR "OVIDIU"

UN PRECURSOR - PETRE VULCAN

Cu prilejul împlinirii a cincisprezece ani de trecerea lui de pragul pământului, o sumă de inițiative s-au pomit pentru pomenirea cu toată vrednicia a numelui acestuia, care a fost Petre Vulcan.

Puțini își vor mai fi amintind de acest nume și mai mulți încă se vor fi întrebând ce a putut însemna el, ca să bine-meriteze cinstea ce i se pune la cale.

Generația de azi, copleșită și de grijile din ce în ce mai apăsătoare ale vieții, dar și de lecturi din ce în ce mai... interesante - interesante mai mult în sensul peiorativ al cuvântului - cu greu să poată afla prețuirea, pe care înțelegem și i-o dăm din plin noi aceștia, care am apucat și am trăit vremea lui Petre Vulcan. Și nu numai condițiile actuale de lectură, ci însăși vitrina librăriei îngreuiază pentru generația actuală citirea și prețuirea operei acestui precursor al literaturii române în Dobrogea, fiindcă războiul care a fost atât de puștiitor cu toate bunurile acestei provincii, n-a cruțat nici volumele lui Petre Vulcan, deși au fost destul de numeroase.

Am spus: precursor - și calificativul i se potrivește cu toată îndreptățirea.

Literatura românească, pentru care însuși ogorul țării-mume a fost puțin primitiv, a avut un teren și mai puțin prielnic întru

dintre Dunăre și Mare, unde la început, chiar slova românească era necunoscută.

Închipuiescă-și oricine cu ce curaj trebuia înarmat, de ce convingeri trebuia însușește scriitorul, care, avându-și zilele prinse de grija pâinii copiilor d-acasă, era obligat să-și sacrifice nopțile și ultimul ban, pentru ca să editeze acum douăzeci-treceți ani o carte în Dobrogea. Ei bine, Petre Vulcan a avut și curajul și convingerea de a întreprinde o asemenea operă, făcând să apară o serie de publicațiuni și volume și să le bage cu sila pe gât (expresia e perfect adecvată) unui public, care în cele din urmă a început să prindă gustul lor și prin aceasta și pe cel al cititului scrierilor românești.

Procesul de "digestie" a fost cu atât mai ușor, cu cât Petre Vulcan, cu sentimentalismul său aproape feminin, a știut să ofere publicului un aliment intelectual ușor și foarte plăcut. E o constatare aceasta care se poate verifica și astăzi, tocmai de către tinerii dobrogeni, cari au timpul și datoria de a-i cerceta opera în sălile Academiei Române - această păstrătoare credincioasă a atâtor sfinte și scumpe relicve ale trecutului și printre acestea și scrierilor lui Petre Vulcan.

Const. N. Sarry

Te-am așteptat - romanță

de Petre Vulcan

Te-am așteptat să-mi vii
Sub caisul înrouat...
Te-am așteptat, te-am așteptat,
Până în zori de zi.

Dar tu n-ai mai venit
Și eu pleoape n-am închis.
Ce mi-ai promis, ce mi-ai promis
Și m-ai lăsat măhnit?

Și-am tremurat de dor
O noapte-ntrăgă, draga mea,
Se tot mira, se tot mira
Și luna ascunsă-n nor...

Atunci am plâns cumplit
Sub caisul înrouat
Și-ndurerat, îndurerat
M-am depărtat măhnit...

(Dobrogea Jună, 32, nr. 146, 27 iun 1936, p. 2).

PETRU VULCAN ȘI REVISTA "OVIDIU"

Gesturile culturale "dintii", așezând într-un spațiu primul strat al devenirii, sunt de obicei evocate de orice comunitate care se respectă, trecându-se peste judecățile de valoare.

Așa se explică că în raportul național-local, dimensiunile atribuite unor personalități nu sunt întotdeauna aceleași.

În acest sens, referindu-ne la scriitorul și publicistul Petru Vulcan, putem spune că pentru spațiul dobrogean este un pion al culturii peste care nu se poate trece atunci când abordăm istoria fenomenului.

Pe plan național, Petru Vulcan a rămas însă o personalitate obscură împărțind soarta celor lipsiți de talent artistic autentic.

Sufletul animator manifestat în epocă întemeind instituții și reviste din cele "dintii" în acest spațiu, constituie valentele sale pentru care comunitatea locală l-a evocat prin manifestări culturale ori de câte ori a fost cazul.

Activitatea sa sub toate aspectele, a fost bine cercetată de intelectualitatea locală, elaborându-se interesante studii, în special referitoare la revista literară "Ovidiu", înființată de Petru Vulcan în anul 1898.

Cunoașterea însăși activitatea publicistică și analizând referințele publicate în acest sens, constatăm aspecte care nu au fost încă suficient evidențiate.

Obiectul unui interesant studiu, l-ar putea constitui, astfel, activitatea publicistică a lui Petru Vulcan în cadrul revistelor naționale. Căci impulsul dat prin publicistică vieții culturale locale, se explică și printr-o experiență pe care Petru Vulcan a avut-o în paginile a numeroase publicații naționale până la înființarea revistei constantene Ovidiu. Menționăm, în acest sens, publicațiile: *Realitatea*, *Lumina*, *Revista craioveană*, *Revista școlii*, *Curierul Olteniei*, *Opțiunea literară*, *Albina*, editate la Craiova, apoi *Jlul*, *Familia*, *Lumea Nouă*, *Lumea științifică și literară*, *Adevărul ilustrat*, *Povestea vorbei*, *Românul*, *Soarele*, *Foaia interesantă*, *Epoca* și altele. În 1897, când locuia deci la Constanța, va fi numit director literar al *Revistei poporului* din București.

Cronologic vorbind, Petru Vulcan este și inițiatorul primelor publicații tip "almanah" și "album" în spațiul dobrogean. În anul 1900, împreună cu un grup de colaboratori elabora *Almanahul macedo-român*, subintitulat "Pentru știință, literatură și cultura poporului macedo-român", urmat apoi de alte două, în 1901 și 1902. Și tot cu caracter de primat, a rămas *Albumul Național al Dobrogei: 1866-1877-1906*.

Un alt aspect mai puțin evidențiat este și acela al deschiderii către românii din alte spații, manifestat în special în paginile revistei Ovidiu. Un loc aparte în acest sens, a fost acordat românilor sud-dunăreni, cunoscuți în țară sub numele de macedoromâni sau sub numele etnic de aromâni. Și acest fapt nu a fost întâmplător, ci aparținea unei epoci când istoria le împletea acestora destinul peste râul despărțitor în ideea românismului.

Petru Vulcan, născut la Bitolia (Macedonia slavă) făcea parte din generațiile de tineri aromâni veniți la studii în "Vlahie". În 1869, când se naștea Petru Ghinu, după numele adevărat, în locurile sale natale existau deja școli românești, prima fiind deschisă la Târnova, în 1864. Ca semn al simțirii de baștină, Petru Vulcan folosea adesea și pseudonimul "Picuraru de la Pind".

Stabilit la Constanța, în 1894, unde și-a întemeiat casa și familia, Petru Vulcan va menține permanent legătura cu personalitățile implicate în mișcarea de rededeptare națională a Macedoniei, și în special cu V.A. Urechia, sufletul acestei mișcări, investit cu funcția de președinte onorific al Societății Culturale Macedo-Române din București.

Petru Vulcan va colabora cu creații în grai aromân

și la publicațiile macedo-române, precum: *Lumina*, *Frățila*, *Pindul* etc. Multe au fost adunate în volumul *Lilice de la Pind: Poezii macedonene originale și daco-române* (Târgu-Jiu, 1897). Aspirațiile sale literare pe această temă, a poporului din Pind s-au conturat și într-un roman intitulat "Armăna", despre care există suficiente referințe critice.

În paginile revistei Ovidiu, Petru Vulcan va aduce permanent în conștiința publicului creații și informații despre frații sud-dunăreni, într-o perioadă în care în Dobrogea, această populație era aproape necunoscută.

Putem menționa că revista Ovidiu este prima publicație dobrogeană care abordează acest subiect, destul de târziu, raportându-ne la publicistica națională. Texte macedo-române fuseseră publicate încă din 1847 în *Organul Luminării: Gazeta de Blaj*, prima revistă în limbă română, editată de Timotei Cipariu, iar după Unirea Principatelor Române zecile publicații naționale ofereau astfel de informații, alături de revistele macedo-române precum: *Albina Pindului* (1869), *Albumul Macedo-Român* (1880), *Macedonia* (1888).

Spre paginile revistei Ovidiu vor fi atrași tineri creatori aromâni precum: Nuși Tulliu, George Murnu, George Ceară, Mia Adam, Marcu Beza. "Marele liric al aromânilor", Nuși Tulliu, este cel mai publicat poet în această revistă, cu 27 de poezii în limba română din care cităm: *La marginea mării*, *Un cântec trist*, *Macedoniei*, *Virtus romana* etc. Deși erau încercările începutului creator, Petru Vulcan l-a intuit talentul și l-a încurajat. Găsim astfel, O "Scrisoare deschisă", adresată lui Nuși Tulliu (Ovidiu, nr. 11, 15 feb 1899) în care își exprimă crezul său literar, Peste câțiva ani - nr. 10, 1904 al revistei, aflăm că poetul și publicistul Nuși Tulliu era o persoană cunoscută și respectată în spațiul tomitan.

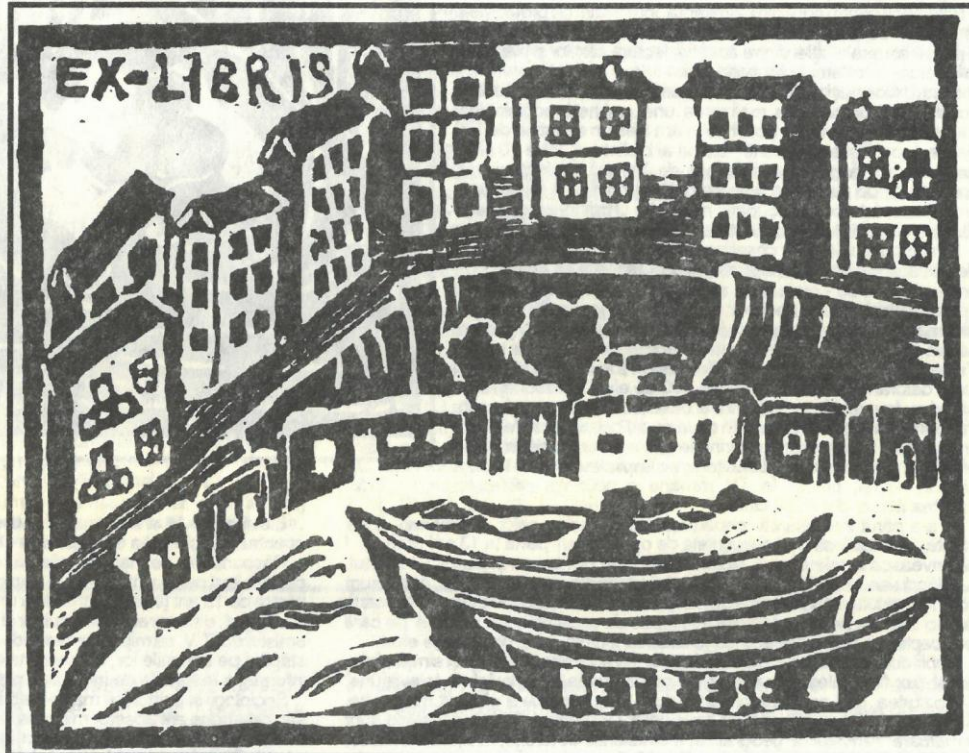
În articolul *Serbarea unui triumf: Un banchet național dat de colonia Macedo-Română din Constanța în onoarea lui Nuși Tulliu* cităm: "În persoana lui Nuși Tulliu aromânii au sărbătorit triumful aromânismului prin trei banchete consecutive, în marele salon al Berăriei Regale din Constanța..."... nicăieri n-ar fi mai nimerit un banchet național decât la Constanța, unde elementul autohton grec este numeros și se silește să preponderizeze în acțiunea vieții publice... și unde românul e străin în țara lui".

Entuziasmul înfrățirii este evident și prin lista participanților la banchet, precum și a discursurilor ținute în cinstea invitatului și a fraților aromâni, în general. Menționăm câteva nume: *Părintele Schimonachu*, *dr. Marinescu Sadoveanu*, eminent chirurg și medic primar al spitalului comunal, *dr. Tălășescu*, medicul portului, *Ion Roman*, avocatul *Ion Bănescu*, *Vasile Covatta*, delegatul studenților macedoromâni, *Constantin Bellimace*, trubadurul aromânilor, autorul poeziei *Părinteasca Dimândare* devenită imnul național al aromânilor, și alți profesori și funcționari de frunte ai urbei constantene.

Alte contribuții, în paginile revistei Ovidiu, aduc spre cunoaștere opiniei publice secvențe din trecutul etno-geografic al aromânilor, dar și problemele curente, cu oameni și fapte în mișcarea de salvare etno-lingvistică a acestor frați.

Putem menționa, astfel, unele scrisori de cunoscutul prozator Nicolae Bățaria, inspirate din viața românilor macedoneni: *Amintiri de la un botez* (nr. 8, 1903); *Grecul de la Crușova* (nr. 9, 1903); *Blestemul lui Dumnezeu* (nr. 10-11, 1903); *Pan Stanislas de Sawiski* (nr. 1, 1904); *Din poveștile lui Moș Zisu* (nr. 2, 1904).

Un articol nesemnat, intitulat *Românii din Albina* (nr. 10-11, 1903), aduce date concrete și interesante despre situația fraților neglijați "al căror număr urcă la 250.000, numindu-se între dânsii Români (nu Armâni nici Aromâni ca restul Macedonenilor)...". Informațiile se pare că au fost redată după Studiul lui I. Nenitescu, *Românii din Turcia Europeană*,

publicat în 1895, în urma unei călătorii de documentare în locurile de baștină ale populației macedo-vlahe.

Remarcăm cu surprindere în paginile revistei, și prezența istoricului Vasile Diamandi (Amniceanu), personalitate de frunte a intelectualității aromâne, cu un studiu despre locurile de baștină, intitulat *Istoria Amnicului*, publicat consecutiv în numerele revistei apărute în anul 1904. Începând cu anul 1905, tot V. Diamandi va publica un alt studiu, *Istoria Epirului: Vechea epocă*, surprinzând și evoluția vlahilor în acest spațiu.

Un alt articol, nesemnat, ne informează despre *Excursiunea din Macedonia*, inițiată de N. Iorga, în 1910. Aflăm că despre importanța acestei excursii le-a vorbit Nicolae Iorga oficialităților constantene, pe peronul gării, arătând, că toate popoarele balcanice au făcut excursii în Macedonia, doar românii nu au mers".

Evocarea unei figuri de dascăl, din cei implicați în dificila sarcină a învățământului românesc din Balcani, o găsim în alt articol nesemnat, intitulat *Lazăr Duma, inspectorul școlilor române din Macedonia* (nr. 4, 1904).

De numele acestui cadru didactic se lega întemeierea primei eforii române, la Bitolia, deci în locul natal al lui Petru Vulcan. Acest articol ne oferă o imagine asupra condițiilor în care se câștiga dreptul la învățătură în limba maternă, prigoana și suferințele la care erau supuși dascălii români de către adepții învățământului în limba greacă.

O contribuție în problemele aromânilor va fi semnată și de I.N. Roman sub titlul *O faptă laudabilă* (nr. 12, 1904). Autorul își exprimă admirația față de inițiativa unui grup de intelectuali care au fondat *Asociațiunea corpului didactic și bisericesc pentru învățătura poporului român din Imperiul Otoman*, cu sediul în Bitolia.

O altă inițiativă culturală, este laudată și prezentată sub titlul *Biblioteca din Gopeș* (nr. 5, 1902).

Pe lângă aceste colaborări, directorul revistei, Petru Vulcan, va cultiva permanent acest subiect, atât prin creații proprii, cât și prin informări din lumea consăngenilor săi.

Una din scrierile lui, rămasă necunoscută în rândul celor ce i-au studiat opera, este *Turnibuca: Nuvelă Macedo-Română* localizată chiar la Constanța (nr. 6, 1903).

Păstorii Pindului (nr. 5, 1902) și *Crăciunul în Macedonia* (nr. 10, 11, 1903) sunt două evocări ce ne poartă prin lumea tradițiilor aromâne în limbă, credință, datini și obiceiuri, port și moravuri.

Patriotism artificial (nr. 2, 1903) este articolul în care Petru Vulcan, denunță falsul patriotism al grecilor, dovedit în împrejurări critice ale istoriei.

Aspecte interesante ne oferă în paginile revistei Ovidiu și corespondența întreținută de Petru Vulcan cu fruntașii mișcării naționale din Balcani. Menționăm în acest sens articolele S.S. *Protoereul Teodor Constantin din Bitolia* (nr. 3, 1904) și *Gheorghe Cârțan în Macedonia* (nr. 3, 1898).

Rubricile *Cronica revistei Ovidiu* și *Recenzii*, semnate de Petru Vulcan, vor constitui de asemenea surse permanente de informare asupra faptelor curente din viața culturală a macedoromânilor, atât din țară cât și din locurile de baștină.

Am evidențiat aceste aspecte din activitatea publicistică a constanteanului Petru Vulcan, în ideea aducerii unui spor informațional pentru editori și pentru cei ce cercetează istoria și cultura aromânilor. Specificăm aceasta, deoarece am constatat că editorii care au adunat în volume creațiile răspândite în presă ale unor scriitori precum Nuși Tulliu, George Marcu, Nicolae Bățaria, Petru Vulcan, nu au cunoscut și aceste texte, publicate în revista Ovidiu, iar în studiile elaborate pe această temă, urmărind bibliografiile studiate de cercetători constatăm că această revistă nu prea a fost menționată, nici când a fost cazul.

Maria PARIZA

patrimoniul

TIPĂRIȚURI RÂMNICENE

Legăturile culturale ale Dobrogei cu Țara Românească, dezvoltate pe scară largă în secolul al XVIII-lea au constituit un aspect al legăturilor neîntrerupte ale provinciei pontice cu vatra de la care a fost smulsă, prin cucerirea otomană.

Un aspect al acestor relații culturale l-a constituit prezența, în Dobrogea, a unui număr de 111 cărți în limba română, ieșite din tipărițele Țării Românești. În general, conținutul acestor cărți era religios, dacă ținem seama de faptul că biserica ortodoxă era, pe atunci, pentru românii dobrogeni, una din principalele arme de apărare a ființei naționale¹.

În lucrarea de față ne vom referi la tipărițele editate la Râmnic, tipăriți descoperite în cursul cercetărilor întreprinse la diferite instituții din județul Constanța.

Dacă facem o statistică după numărul cărților tipărite în secolul al XVIII-lea, cărți menționate în "Bibliografia românească veche" a lui Ioan Bianu și Nevră Hodos, constatăm că Râmnicul ocupă locul al II-lea după București, cu 90 de cărți tipărite. În colecțiile de carte veche românească cercetate în județul Constanța, Râmnicul este reprezentat, pentru secolul al XVIII-lea, cu 21 de tipăriți.

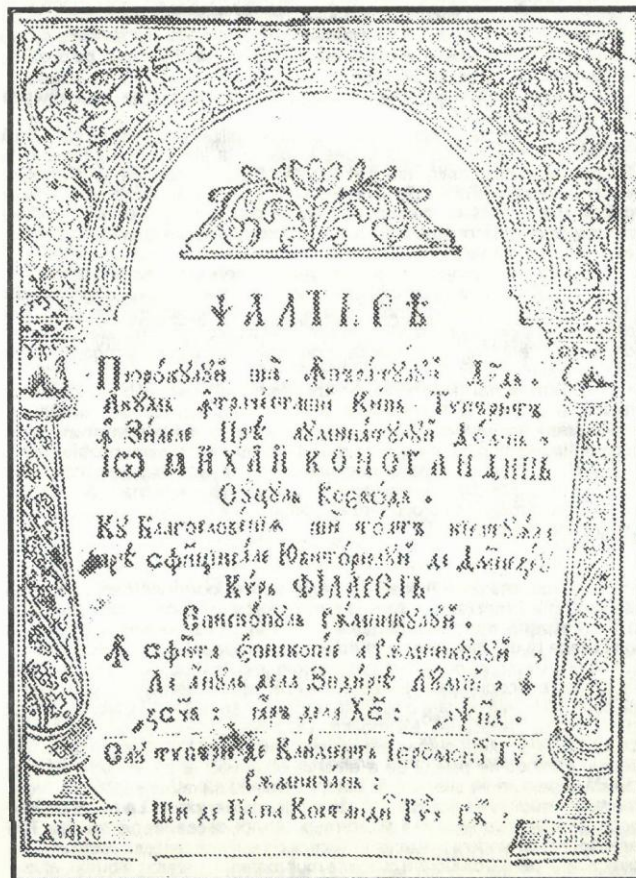
Este știut faptul că Tipografia de la Râmnic a jucat un rol precumpănitor în cultura română din secolul al XVIII-lea, prin șirul continuu de cărți românești editate și prin aria largă de răspândire a acestora pe întreg teritoriul locuit de români. Dintre tipografiile episcopale ale Țării Românești, cea de la Râmnic a atins cea mai rodnică și continuă activitate editorială, de la 1705, până la 1825, întemeietorul ei fiind, cunoscutul cărturar **Antim Ivireanu**.

O caracteristică a cărților râmnicene este aceea de a fi desăvârșit acțiunea de înlocuire a limbii slave, folosită în biserică, cu limba română, tipografiile de la Râmnic folosind toate mijloacele pentru a răspândi, prin tipar, limba românească².

Activitatea editorială a lui Antim Ivireanu este continuată de cărturarul Damaschin, "episcopul Râmnicului... cu stil și grai luminat", cum îl numea **Radu Tempea**, în "Gramatica..." sa din 1797.³ Lui **Damaschin** îi urmează **Inochentie**, între 1728 și 1735, care se preocupă de perfecționarea tipografiei, aceasta având literele învechite și uzate.⁴

Între 1735-1749, un alt episcop de Râmnic, **Climent** reorganizează tipografia, de sub teascurile căreia vor ieși o serie de cărți, 5 exemplare din vremea sa în întâlnindu-le în colecțiile Bibliotecii Județene Constanța și ale unor instituții de cult. Putem menționa în ordinea cronologică a apariției lor, "**Antologhionul**" de la 1737, tipărit de Dimitrie Pandovici și "**Penticostarul**" de la 1743, tipărit în timpul domniei lui Mihai Racovici, de către meșterul tipograf, **Popa Mihai Athanasievici**, "**Antologhionul**" de la 1745 și "**Evanghelia**" de la 1746. Remarcăm mesajul episcopului Climent, din "Predoslovia" "**Penticostarul**" de la 1743, de fapt, un cald omagiu adus cărții, în care sunt strânse toate gândurile inaripate ale umanității. El dorește să realizeze în tipografia Râmnicului, cărți în "folosul poporului", crez reliefat și în "Predoslovia" "**Evanghelia**" din 1746, în care lăuda pe domnitorul Constantin Nicolae Voevod, cel care a făcut posibilă "răspândirea cărților în toate țările și ținuturile ce vorbesc limba românească, poruncind a se scrie și a se tipări multe feluri de cărți... cu care să luminează nu numai o seamă de norod, ci toată pravoslavia"⁵. "**Antologhionul**" de la 1737 este bogat ilustrat cu xilografuri semnate de **Popa Mihai Râmniceanu**, și dau dovadă de un înalt simț artistic și decorativ, atestând un stil de sursă bizantină - balcanică.⁶

Un alt reprezentant al Școlii râmnicene este "marele tipăritor" **Chesarie**, ajuns episcop al Râmnicului în 1773. În timpul activității sale, tipografia este înzestrată cu litere noi. Marea sa operă, "**Mineele**", care s-au tipărit pentru prima dată în românește s-au remarcat prin contribuția de seamă adusă la dezvoltarea limbii române. Chesarie nu a reușit să publice decât șase volume din opera sa, murind pe neașteptate. Este vorba despre "**Mineii pe octombrie**", tipărit în 1776, "**Mineii pe noiembrie**" - 1778 și

"**Mineele pe lunile decembrie, ianuarie, februarie și martie**", tipărite în 1779. Se remarcă prefețele care însoțesc aceste "**Minee**", prin fațele istorice evocate în paginile lor, fapte ce aduc mărturie prețioasă, privind stabilirea originii limbii și poporului român, a continuității lui. La valoarea lor documentară se adaugă ținuta grafică ireproșabilă, care denotă iscusința meșterului tipograf, **Popa Constandin Mihailovici**.

Chesarie apare ca un cărturar iluminist dintre cei mai importanți la sfârșitul de secol XVIII, prin largă audiență de care s-a bucurat opera sa, dar și prin temeiurile pe care le-a furnizat urmașilor săi.⁷ Opera sa este

continuată de succesorul său la scaunul apiscopal, **Filaret**, care a editat ultimele șase volume ale "**Mineelor**", pe toate într-un singur an, 1780, folosind manuscrisele care fuseseră terminate, încă de când trăia Chesarie.⁸

În fondul de carte rară deținut de Protoieria din Medgidia există o colecție completă a acestor "**Minee**" (12 volume), unele dintre ele având însemnări de proprietate file, dovadă a circulației în timp a acestora. Sunt însemnări cu caractere chirilice datate la începutul secolului al XIX-lea, unele evocând chiar evenimente istorice petrecute, ca - venirea turcilor în București, în octombrie 1848.⁹

Printre cărțile editate de Filaret, un loc deosebit îl ocupa "**Pilde filosofice**", carte cu caracter didactic, apărută în 1783 și realizată de meșterul tipograf **Constandin Mihai Popovici Râmniceanu**, prima ediție a acesteia fiind realizată, în 1713, de Antim Ivireanu.

În 1784, în timpul domniei lui Mihai Constantin Sutu este tipărită cu cheltuiala episcopului Filaret și cu sprijinul tipografului **Popa Constandin**, a ieromonahului **Climent** și o "**Psaltire**". Corectura cărții s-a făcut de unul din discipolii lui Chesarie, **Grigore Râmniceanu**, numele său fiind menționat în colophonul de pe ultima filă a cărții. De fapt, el a îngrijit o serie întreagă de cărți și le-a înzestrat cu prefețe. Din prefața de la "**Pilde filosofice**", semnată de el, se desprinde, ca idee centrală, ideea unității de neam și de limbă a poporului român.

Tot cu cheltuiala lui Filaret apare în 1786 "**Antologhionul**", tipărit în timpul domniei lui Nicolae Petru Mavrogheni. În prefața acestei cărți, **Grigore Râmniceanu** se afirmă ca un cărturar luminist, prin încercarea sa de a întocmi arborele genealogic al Centrului de la Râmnic, înscrind numele tuturor celor care au lucrat în vremuri de restriște, pentru progresul culturii românești.¹⁰

Începem șirul tipăriților râmnicene din secolul al XVIII-lea existente în județul Constanța, cu o "**Evanghelia**" editată în 1794, care a aparținut parohiei din comuna Ostrov, astăzi aflându-se la Protoieria din Medgidia. Cartea a fost tipărită sub patronajul episcopului Nectarie (prelat român de origine grecească), de către meșterii tipografi **Dimitrie Mihailovici și Grigore Constandin**.

Din cele relatate reiese că, de-a lungul timpului, la Râmnic și-au desfășurat activitatea vestiți tipografi, care au creat aici o adevărată școală. Și nu trebuie uitat nici faptul că, Școala de la Râmnic a reușit să iradiază cuvântul tipărit în toate provinciile românești, inclusiv Dobrogea, în folosul întregii națiuni române.

NOTE

¹ T. MATEESCU, Din legăturile culturale ale Dobrogei cu Țara Românească în secolul al XVIII-lea, în "Biserica Ortodoxă Română", anul XCIII, nr. 9-10, sept. - oct. 2975, p. 1124.

² AL. DUȚU, *Coordonate ale culturii românești în secolul XVIII*, București, 1968, p. 121.

³ C. MARINOIU, *Istoria cărții vâlcene sec. XVII - XVIII*, Craiova, 1981, p. 51.

⁴ Ibidem, p. 52.

⁵ A. SACERDOTEANU, *Predosloviile cărților românești*, vol. I, București, 1938, p. 320.

⁶ C. TĂTĂI-BALTĂ, *Incursiune în xilografură românească*, în "Apulum", XVII, 1979, p. 459.

⁷ AL. DUȚU, *Op. cit.*, p. 155.

⁸ G. TEPELEA, *Mineele de la Râmnic*, în "Biserica Ortodoxă Română", 1966, nr. 3-4, p. 369-387.

⁹ C. CIOROIU, A. MOCANU, *Cartea românească în Dobrogea înainte de 1877*, Constanța, 1978, p. 55.

¹⁰ AL. DUȚU, *Op. cit.*, p. 155-156.

Simona SUCEVEANU

Reclama este un mijloc de atragere și persuasiune a publicului, dar în același timp o manifestare a libertății de expresie a ofertanților și un câmp de exercitare a facultăților critice ale consumatorilor.

Eficacitatea și este condiționată de fundamentarea strategiei publicitare pe studiul comportamentului uman sub acțiunea fluxurilor informaționale. Ce se urmărește? În primul rând **eficiența**. În cazul nostru - o bibliotecă publică - **atragera unui număr cât mai mare de cititori**, deci frecvență mărită, dar și înregistrarea unui număr mai mare de publicații consultate. În al doilea rând - **promovarea imaginii instituției**, iar în al treilea rând - **informarea publicului**.

Toate acestea se pot realiza printr-o gamă variată de medii de difuzare: ziare, reviste, afișe, emisiuni radio și T.V., expoziții, târguri și saloane de carte.

La acestea din urmă ne vom referi în cele ce urmează.

Expoziția este o prezentare publică, de regulă pe o perioadă limitată de timp, a unor documente grafice și iconografice (cărți, manuscrise, stampe, hărți, ex-libris-uri, medalii, fotografii) având o temă comună și aparținând aceleiași epoci, aceluiași artist sau grup de artiști, sau aceleiași școli. Este o modalitate foarte des folosită pentru prezentarea și popularizarea publicațiilor. Urmărește educarea gustului pentru lectură, precum și informarea publicului cititor asupra fondului de publicații existente.

Expozițiile sunt organizate în spații amenajate special, într-un stil cât mai atractiv.

O importanță deosebită o au **afișele** care însoțesc aceste manifestări cu cartea. Ele ar trebui să aibă o formă grafologică atractivă - element ce acordă un mare grad de libertate fanteziei artistice - deoarece caracterele grafologice utilizate pentru imprimarea textelor, prin formă, direcție și culoare devin un purtător optic important al mesajului publicitar.

Revenind la carte, ea a fost vreme de mii de ani suportul material al culturii umane. Istoria ei, ca și a artei și a științei se contopește, în timp, cu istoria civilizației. De aceea, în țările cu mare tradiție spirituală din Europa, America sau Asia, există muzee și expoziții permanente, consacrate, în exclusivitate, prezentării evoluției scrisului, cărții și bibliotecilor. România nu face excepție, bibliotecile cu bogate fonduri tradiționale au organizat și organizează expoziții temporare consacrate istoriei cărții.

Ca obiect expozițional, cartea va trebui tratată sub aspectul ei

grafic, material, dar și sub forma ideilor pe care le conține. Sub primul aspect, cartea va fi o ilustrare a evoluției formelor și caracteristicilor grafice: **cartea de lut** (la popoarele din Orient), **cartea rului** (Egiptul antic, Grecia și Roma antică), **cartea codex** (tăblițe cerate în Grecia și Imperiul roman), **manuscrise medievale** (sec. I V - X I V), **incunabule** (primele tipăriți europene - 1450-1500), **cartea manuscrisă în România** (manuscrise latine, manuscrise slave, manuscrise românești, manuscrise grecești și în diverse limbi), **tipăriți vechi românești**, **cartea românească în epoca modernă** (1830-1918), **cartea românească contemporană**, **cartea ex-libris**.

În ceea ce privește decorațiunile din cuprinsul cărților, există diverse păreri. Unii au considerat că la adăpostul bibliofiliei, cartea a fost transformată într-un fel de album în care pictorul

PUBLICITATEA COLECȚIILOR

ilustratorului făcea aproape de prisos prezența tipografului. Referitor la aceasta, **André Suares** spunea: "În artă excesul de bogăție e cea mai tristă dintre sărăcii".

În schimb metoda unor edituri de a întrebuița în desenul copertelor o anumită culoare, după natura subiectului, nu este numai de ordin informativ sau convențional, ci încearcă să stabilească o anumită corespondență între culoarea copertei și tema cărții. Pomind de la **acestsimbolism** rudimentar al prezentării, dragostea de carte a descoperit, rând pe rând, nenumărate detalii, nuanțe subtile, creând în jurul fiecărui volum atmosfera lui proprie. Calitatea hârtiei, forma literei, tehnica tiparului sunt mijloacele unei forme noi de expresie.

Fostul ministru în perioada interbelică, **Grigore Trancu-Iași**, aflat în vizită la o expoziție de carte, spunea: "dacă cuprinsul unei cărți oglindește sufletul celui ce o scrie, înfățișarea sub care se prezintă, oglindește sufletul epocii

în care apare." Iar **Emanoil Bucuța** aflat și el la o expoziție internațională de carte de la Paris, în 1937, remarca ceva deosebit: "Cartea era arătată nu numai ca tehnică de tipar, gravuri, legătură etc., ci era însoțită și de **portretul autorului**". Deci, autorul apare, spune el, atât cu făptura fizică cât și cu făptura spirituală (manuscrise, opere, scrisori, critici).

Revenind la expozițiile de carte, bineînțeles că există o arie foarte largă de exprimare, de la expoziții **aniversare, tematiche, iconografice**, ale **tiparului**, până la cele ale unor **edituri și colecții**.

În ceea ce privește **târgurile și saloanele de carte**, în esență tot niște expoziții, acestea au ca principal scop informarea publicului asupra noutăților editoriale. Pot avea diverse tematici: **beletristice, politice, științifice, filosofice**.

Târgurile de carte oferă un cadru adecvat pentru cunoașterea ultimelor noutăți, pentru schimbul unor impresii sau opinii și în plus și posibilitatea publicului de a-și achiziționa ceea ce dorește. Această modalitate este avantajoasă, pentru că: deși se desfășoară într-un timp relativ limitat se adresează unui public foarte larg; se adresează unui public care este interesat de tematica prezentată; este un prilej prielnic pentru lansarea unor cărți cu participarea autorilor; este de asemenea o posibilitate pentru distribuirea unui număr impresionant de tipăriți publicitare: broșuri, pliante, prospecte, proiecte editoriale. Dar cultura nu se realizează doar prin ofertă spectaculoasă, ci și prin accesibilitatea cărții, informației în casele oamenilor, fapt realizat, într-un anume fel, de bibliotecile publice. De aceea, meritul unor asemenea manifestări este acela de a crea bucurie spirituală. Și aceasta înseamnă mult, acum, într-o perioadă cu prea puține bucurii.

Bibliografie

Aiftincă, Marin. *Babilonul informației*. București, Editura politică, 1987, 286 p.; Flocon, Albert. *Universul cărților*. București, Editura științifică și enciclopedică, 1976, 496 p.; Georgescu-Tistu, N. *Cartea și bibliotecile*. București, Editura științifică, 1972, 358 p.; Moldoveanu, Maria, Miron, Dorina. *Psihologia reclamei*. București "Libra", 1995, 208 p.; *Almanahul Graficei Române*. 1929, 1930, 1931; *Artă și tehnică grafică* - 1937, 320 p.

Gelu CULICEA

colecții dobrogene

CARTEA ȘI PRESA FRANCEZĂ

Tradițiile culturale franco-române sunt vechi și este arhicunoscut faptul că, în cursul secolului al XIX-lea, România s-a aflat sub semnul culturii franceze. Și aceasta nu doar pentru a se facilita schimburile comerciale, nici pentru a face mai comode voiajele turistice, ci pentru a se putea avea acces la spiritualitatea universală. Pentru că întreaga Europă era dominată de spiritul francez. Marchizul Caraccioli, publicând articolul *Paris, modelul națiunilor străine sau Europa franceză*, nota: "Odinioară totul era roman, astăzi totul este francez; parizianul care călătorește în Europa abia își dă seama că a părăsit Parisul". De altfel, franceza era limba diplomatică a vremii. Dar dacă spiritualitatea franceză și-a pus amprenta asupra Europei, ea a și asimilat valori europene. Astfel trebuie să-i recunoaștem acestei literaturi meritul de a fi adoptat scriitorii și scrierile din toate colțurile lumii, indiferent de nume și de locul nașterii (ne gândim la Rousseau, Doamna de Staël și, mai aproape de noi, Apollinaire, Simenon, Beckett sau Adamov). În anumite epoci, oameni născuți la nord de Dunăre și-au înscris și ei numele în indexul alfabetic al istoriei literare franceze, începând cu *Martha Bibescu*, *Anna de Noailles* și sfârșind cu *Eugène Ionesco*, *Emil Cioran* sau *Mircea Eliade*.

Traducerile lui Ion Ghica, Gr. Alexandrescu, Eminescu, A. Naum, C. Negruzzi, E. Rădulescu, Gh. Asachi, V. Cârlova, Mircea Demetriadi, Aurel Tița, T. Arghezi, D. Anghel, St. O. Iosif, Minulescu și alții reprezentau pentru noi - prin cultura franceză ajunsă aici, ambasadorii ai spiritului acesteia.

Pe de altă parte, Franța îi primea, pentru a-i ajuta să atingă culmile gloriei, pe H. Coandă, Brâncuși și G. Enescu. Iată cum au reușit culturile celor două popoare să apropie națiunile noastre mai mult decât tratatele diplomatice.

Este foarte adevărat că frumoasa limbă franceză - chiar dacă oferea (și oferă) cheia de aur a culturilor din mai multe continente (mă gândesc la acelea din teritoriile cărora Franța își croise imperiu) - treptat, după cel de-al doilea război mondial și cu precădere în zilele noastre, ea a fost înlocuită cu limba engleză, mereu în ascensiune. Ceea ce nu-i diminuează, însă, nici eleganța nici importanța culturală, iar noi românii o utilizăm, încă, nu fără plăcere și mândrie, mai ales după Decembrie 1989, când primii străini care și-au amintit de noi au fost tot francezii. Dovadă stau schimburile culturale și economice, stațiile efectuate de români în Franța, cele două biblioteci care au luat ființă la Constanța precum și numeroasele donații de carte pentru B.J.C. Ele s-au adăugat fondului de carte francez deja existent și de o valoare incontestabilă, dar mai puțin cunoscut de publicul larg.

Astfel, din totalul de 560.000 de volume ale B.J.C., 12.000 îl reprezintă cartea franceză, adică un procent de aproape 3%, mai mult decât oricare dintre lucrările străine (pe locul doi se află limba engleză, cu o pondere de 1,5%).

Este adevărat că la 31 decembrie 1994 se putea constata faptul că doar 3.300 de lucrări în limba franceză au fost consultate, de către beneficiarii B.J.C., adică egalul celor de limbă engleză; în schimb, în 1995 (până la această dată) s-au citit 6.800 de volume. Iată, deci, o creștere, nemulțumitoare totuși față de fondul de carte existent.

Lipsa de interes față de cartea franceză se datorează nu numai creșterii ponderii limbii engleze în actualul context socio-economic când limba engleză a devenit principala limbă internațională, dar, poate, și unei insuficiente informări a publicului cu fondul de carte francofon al Bibliotecii Județene Constanța.

În ce privește componența acestui fond, putem constata prezența unei serii întregi de istorii ale literaturii și civilizației franceze, semnate de diverși autori, de la René Dominic până la Samuel Becket, Alfred Rambaud, André Lagarde și Laurent Michard. Una din cele mai ample este *Littérature française* în 14 volume, apărută la Paris între anii 1968-1971 (Editura Arthaud).

B.J.C. dispune de numeroase lucrări de bibliologie; între acestea este de remarcat ediția semnată de librarul și editorul Edouard Rouveyre, *Counaissance nécessaire à un bibliophile*. Cu note critice, documente bibliografice și cu numeroase ilustrații - în 10 vol., apărută la Paris în 1899; este a 5-a ediție a acestei lucrări atât de bogat ilustrată și imprimată pe hârtie specială.

O serie întreagă de dicționare și enciclopedii din toate domeniile, de la Larousse și Nouveau Petit Larousse Illustré, cu 6.200 gravuri și 220 planșe și tablouri (Paris, 1922) și până la *Encyclopaedia Universalis* publicată în 30 vol între 1991-1992.

Nu lipsesc cursurile de filozofie și psihologie având autori variați, de la Auguste Comte, René Descartes, Emil Faguet, Blaise Pascal, până la

Serge Leclaire și Jean Plaget.

Peste 600 de lucrări din domeniul științelor sociale, economice și de drept și cam tot atâtea din domeniul matematicii, științelor aplicate (medicină, tehnică-inginerie, agricultură, conducerea întreprinderilor, industrie, management): François, Bloch-Laine și Fr. Perroux - *L'entreprise et l'économie du XX-e siècle* - 2 vol. Paris, 1967; *Recueil des documents nécessaires aux candidats aux examens de la marine marchande*. Paris, 1904; Philippe de Woot - *Stratégie et management* - Paris, 1970, etc.

Reprezentat prin colecțiile: *Bibliothèque aldine des arts*, *Bibliothèque Charpentier*, *Cahiers de jeux*, *Solarama A.B.C.* - *Série Musique*, *Connaissances et technique*, *Les peintres illustres*; *Petite encyclopédie de l'art*, *Les chefs d'oeuvre de la musique expliqués* și altele, sectorul de artă, jocuri, sport cuprinde lucrări de inițiere în aceste domenii, compendii, albume de artă, memorii, monografii, antologii, manuale de specialitate ale genului.

Amplasat la sfârșit literatura de care aceasta este foarte bine reprezentată în ansamblul cărții franceze din colecțiile Bibliotecii Județene. Numeroase sunt antologiile și lucrările de critică literară (antologii ale noii poezii franceze, a poeziei feminine mondiale, a literaturii japoneze, neoirlandeze, a poeziei negre și malgaze, antologii de scriitori pe secole, și, desigur, lista ar putea continua).

Poezia, teatrul, romanul francez, nuvela, povestirile, eseurile, reportajele sunt reprezentate mai ales prin clasici: Baudelaire, P. Eluard, V. Hugo, La Fontaine, Lamartine, Musset, Rimbaud, Ronsard, P. Valery, P. Verlaine, Vigny, Villon, Anouilh, Beaumarchais, Claudel, Cocteau, Corneille, Gide, Giraudoux, André Maurois, Molière, Racine, Sartre, Camus, Daudet, Dumas, Malraux, Maupassant, Proust, Stendhal, G. Sand, Voltaire și mulți, mulți alții.

Ar fi imposibil de prezentat chiar și numai lucrările reprezentative ale literaturii franceze. Sunt, însă, de remarcat câteva ediții bibliofile, precum: Henri Barbusse, *Jésus*, Paris, Ernest Flammarion, 1927 - cu dedicația autorului; Ch. Baudelaire, *Les fleurs du mal*. (cu o introducere de Paul Valery și 20 de desene ale autorului). Paris, M. Jacob, 1928; Pierre Benoit, *La ronde de la nuit*, (cu un portret gravat pe lemn de J. Soulas). Paris, Cahiers libres, 1930. (Volum numerotat cu nr. 587 și publicat pe hârtie velină cu fir la fuma); Paul Claudel, *Tête d'or*. Paris, 1920. (Numerotat cu nr. 1.104); René Crevel, *Le clavecin de Diderot*, Paris, Edition surréalistes, 1932 (Este prima ediție a suprarealistilor; publicată pe hârtie velină verde deschis); Ediția princeps a *Operele complete* ale lui Al. Dumas - père - Paris, Michel Lévy, 1865; A. Gide, *Les nouvelles nourritures*. Paris, Gallimard, 1935 (Ediție princeps numerotată cu nr. 4 CCVI - tipărită pe hârtie velină de Olanda); La Fontaine, *Fables*, (Cu o prefață de Paul Lacroix, desene de Ed. de Beaumont, gravate în aqua forte de Boilebin), 2 vol. Paris, Librairie des bibliophiles, 1885; Stéphane Mallarmé, *Oeuvres complètes*. Paris, Gallimard, 1970. (Ediție de lux cu iconografie și diverse variante, legată în piele verde); Guy de Maupassant, *Contes et nouvelles*. Vol. 1-2. Paris, Albin-Michel, 1967-1970. (Ediție de lux, cuprinzând 24 de nuvele inedite; tipărită pe hârtie fină; legat în piele verde); Marcel Proust, *Les plaisirs et les joies*. (Cu o prefață de A. France), Paris, 1924. (Exemplar numerotat cu nr. 73); Ernest Seillière, *Mysticisme et domination*, Paris, Félix Alcan, 1913. (Cu dedicația autorului); Paul Verlaine, *Ouvres en prose complètes*, Paris, Gallimard, 1972. (Ediție de lux legată în piele).

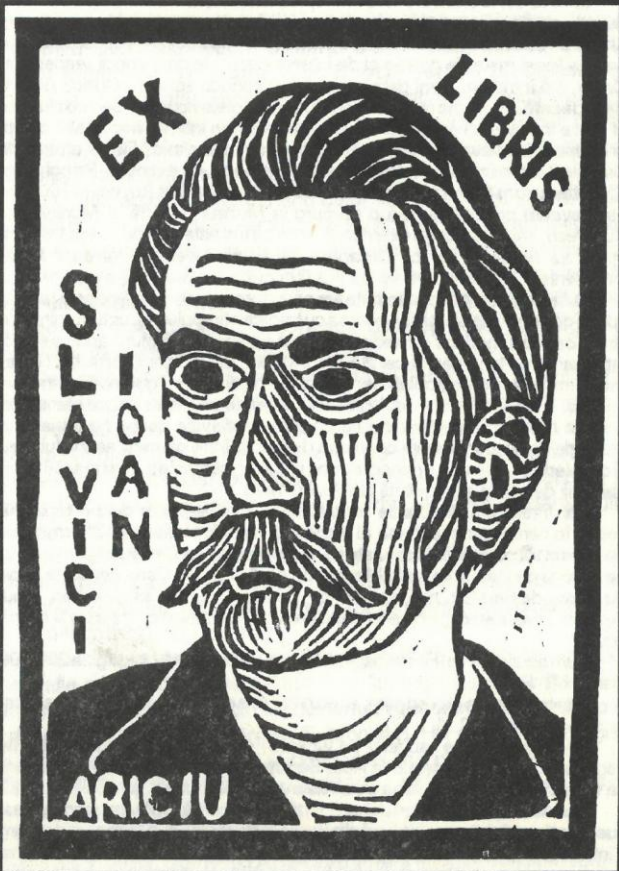
Acestea sunt doar câteva din volumele de literatură franceză apărute în colecțiile precum: *Le livre de poche*, *Les meilleurs auteurs classiques*, *Bibliothèque Larousse*, Gallimard, *Librairie des bibliophiles*, *Classique Garnier* etc.

Există, de asemenea, un fond interesant de carte pentru copii - poate nu atât de bogat pe cât de util. Colecțiile precum *Hachette-Caroline*, *Decouverte Cadet*, *Hibon-Lectures*, *Hibon Carillon*, *Frandoles*, *Les as-tu lus?*, *Toumesol*, *Le livre de poche*, *Enfant images* și altele nu lipsesc din cartea ce se adresează celor mici.

Deosebit de utile ni s-au părut volumele apărute în colecția *Decouverte Cadet*, care îl ajută pe copil să descopere lumea, să asimileze cunoștințele de bază din diverse domenii, într-o formă atractivă și ușoară. Aș exemplifica cu *Le livre de la Bible*, bogat ilustrat. Culoarea folosită, hârtia, maniera de prezentare - toate concură la reușita cărții.

În ceea ce privește presa franceză, parcurgând catalogul de specialitate al Bibliotecii Județene - observăm, într-adevăr, existența unui mare număr de

ziare și reviste, în colecții, din păcate, incomplete, din pricina lipsei de fonduri valutare. Preocuparea de a asigura măcar o publicație pentru domeniile importante de activitate a fost prioritară, după cum o dovedesc titlurile periodice: *Agriculture* (abonament din 1967 până în 1974); *L'architecture*, *Le bâtiment-baîr*; *Bulletin de la Société de Gynécologie et d'Obstétrique*, *Bulletin des bibliothèques de France* (abonament din 1955); *La Culture et la vie*; *Documents franco-roumains*, *Revue économique-politique-artistique-littéraire* (1931); *Economie et*

politique; *Le lait*; *Le Monde médical* (1920-1939); *Navigation* (abonament din 1979 până azi); *Navire. Ports et chantiers*; *La Nouvelle presse médicale*; *Poétique*; *La Science et la vie*; *Tourisme* (1979 și 1980). În afara acestora mai dispunem de: *L'Europe* (abonament până azi); *L'Express* (Abonament din 1976 până azi); *L'Express International*; *Le Figaro* (abonament din 1980); *Le Figaro littéraire* (abonament din 1967); *Le Français dans le monde* (abonament între 1977-1986); *Langue française* (1969); *Les lettres française* (1957-1972); *Lire* (abonament între 1975-1976); *Magazine littéraire* (1988-1989); *Le Monde* (1967-1971); *Le Nouvel Observateur* (1976-1980); *Paris Match* (abonament din 1967 până azi); *L'Humanité* (1955-1981) și *Pif*.

Literatura franceză, ca orice literatură, este un spațiu continuu. "Aceasta este menirea unei biblioteci, acest deposit al memoriei umanității: de a fi mereu recitită - adică de a fi vie precum mereu renăscută iarăși a câmpurilor, fără de început și fără de sfârșit" (Irina Mavrodin - "Spațiul continuu").

Eleonora IOIL

MANUSCRISE

Colecția de manuscrise a Bibliotecii Județene Constanța se constituie ca tezaur de informație merit a oferi o imagine reprezentativă a culturii dobrogene din diverse timpuri.

Manuscrisele ce alcătuiesc colecția ION BĂNESCU reușesc, sub numele fostului primar al Constanței, revizor școlar, intelectual de aleasă tinută o serie de documente ale vremii menite a-i releva personalitatea: o serie de articole și note adunate și organizate de A.P. Bănuț sub titlul "Ion Bănescu - un progresist dobrogean", o foaie manuscris semnată Ion Focșa - fost elev al liceului Mircea cel Bătrân, care prezintă câteva amintiri despre Ion Bănescu, și un volum de documente originale, ce se referă în special la activitatea educațională.

Nu putem începe prezentarea materialului existent fără a marca punctele forte ale activității fostului primar al Constanței de la începutul veacului nostru, Ion Bănescu.

Născut în anul 1851 la Roman, din părinții, Gheorghe - un modest funcționar și Maria, Ion Bănescu și-a făcut studiile liceale la Academia Mihăileană din Iași, de unde, distingându-se, a fost trimis la Berlin pentru continuarea școlii.

Revenit în țară, a intrat în magistratură ca supleant la Tribunalul județean Cahul, apoi, după revenirea Dobrogei la țară, a fost numit revizor școlar al provinciei, organizând aici școlile primare până în anul 1893, când a fost însărcinat cu direcțiunea Școlii Normale, nou înființată.

La 6 februarie 1905 este numit primar al Constanței, funcție în care

rămâne până la 13 martie 1907, când demisionează.

Are merite deosebite în învățământul dobrogean și în problemele edilitare ale orașului (iluminatul, alimentarea cu apă potabilă, pavajul străzilor, abatorul, cartierul românesc, plaja Mamaia).

Volumul de documente originale privind personalitatea sa, conține următoarele piese: numirea în postul de revizor școlar pentru județul Cahul, datată 8 iunie 1874, însărcinarea cu revizorul județelor Bolgrad și Ismail, semnată de ministrul cultelor și instrucției publice din acea vreme, T. Maiorescu și datată 6 febr. 1875, o scrisoare de mulțumire adresată revizorului Ion Bănescu pentru activitatea depusă, semnată de Prefectura Județului Cahul din 16 aug. 1875 (prefect N. Constandache); numirea în 24 febr. 1879 în funcția de subrevizor școlar pentru școlile din Dobrogea; o scrisoare a lui Gr. Tocilescu, ministrul cultelor și instrucției publice din 15 febr. 1882 din care se remarcă activitatea deosebită depusă de I. Bănescu pentru îmbogățirea Muzeului de Antichități din București cu piese din Dobrogea, numirea în postul de director al Școlii Normale de Învățători și Institutori din Constanța din 3 oct. 1895, conferirea medaliei "Răsplata Muncii" pentru învățământul primar cls. I la 13 sept. 1906.

Liliana LAZIA

cartea cu autograf

Probabil că nimeni vreodată, specialist sau teoretician al artei literare, nu s-a gândit să includă dedicațiile sau însemnările autografe într-un gen oarecare. O asemenea întreprindere nu ar fi fost lesne de realizat, dar nici imposibilă, în orice caz interesantă.

Considerate mai mult amabilități de complezență (cum și sunt adesea) însemnările pe file albe sau îngălbenite de vreme de la începutul cărților, pe fețele interioare ale coperților, pe forzat, pe colțuri sau margini de pagină și în sfârșit pe orice loc gol din text, dar mai ales sub colofoniu, s-au dovedit a fi surse vii pentru istoric sau literat, dovezi de netăgăduit din vremi de demult despre vieți zbuciumate, istorii nescrise.

Desigur că nu suntem noi primii care abordăm această problemă și mai ales nu spunem lucruri noi. Despre cartea cu autograf și însemnări s-a scris încă de la începuturile bibliofiliilor, se scrie și astăzi, din când în când și numai la anumite ocazii. De obicei la o aniversare sau comemorare, sporadic în paginile revistelor. Prezentarea acestora, de fiecare dată constituind sarea și piperul în sesiunile științifice greoaie și monotone, uneori ineditul, puncte de reper sigure în depistarea mersului literar, științific, cultural sau biografic al unei personalități de marcă.

Autograful "in ipso" acordat în fugă pe un colț de masă într-o bibliotecă, muzeu sau aiurea unui admirator dintre altele zeci sau sute, poate să nu însemne mare lucru. Oferit de o personalitate sau unei personalități este cu totul altceva. O demonstrează cu prisosință dedicațiile scriitorilor, creatorilor de artă, oamenilor de știință date pe volumele care i-au consacrat și care se păstrează de-a lungul și de-a latul țării în marile biblioteci, în muzeele literaturii, în casele memoriale și care întotdeauna sau marcat, constituind mândria acestora.

Aceste însemnări autografe, de zăvăluie, firește atunci când nu sunt simple acte gratuite - în primul rând personalitatea celui care le oferă. Sunt documente de viață neapărat necesare pentru înțelegerea completă a unor figuri de majoră importanță. Gravitatea și rezerva celui obișnuit să nu arunce cuvintele la întâmplare se vădesc în scurta dedicație.

Spre deosebire de opera de creație propriu-zisă, încheagată și unitară, însemnările autografe, aduc, simplu și naiv uneori "Multa paucis", date și informații precise, dintre care unele pot fi verificate cu ajutorul materialului documentar cunoscut, altele nu, acestea din urmă având așadar valoarea documentului unic.

Apoi, fiecare autograf este rezultatul priceperii și talentului celui care l-a realizat, purtând peste ani și ani o părticică din geniul, gândirea și simțirea lui, unele poate mai valoroase decât însăși cartea pe care sunt scrise.

Citindu-le ele impresionează, innobilând cugetul și spiritul, trezesc emoții ca un străvechi ecou de baladă, ca un dangăt de clopot din vremi de demult.

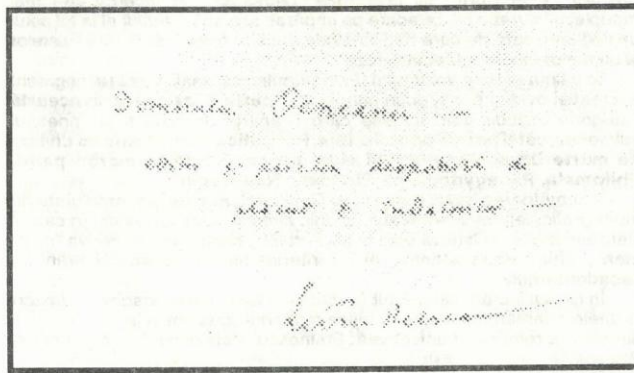
Oamenii de excepție ai țării de largă și profundă informație le-au apreciat. N. Iorga, într-unul din numerele "Revistei Istoric" din anul 1921 în câteva cuvinte sintagmatice le definea exemplar: "istoria țării prin cel mic!".

Fără alte lămuriri complementare, subliniem totuși necesitatea adunării de pe întreg cuprinsul României și tipării unor asemenea prețioase izvoare de informație și creație, în volume speciale, în lucrări de referință sau ediții speciale, care oricând ar fi mult gustate de marea public dar și deosebit de utile pentru istoricul literar.

Dintr-un asemenea îndemn, și dintr-o anume pasiune, nerevendicând nici-un alt orgoliu, am strâns în colecțiile Bibliotecii

Universitare din Constanța vreme de aproape 10 ani, cărți, publicații periodice, fotografii, scrisori în număr de peste 500, toate cu însemnări autografe, lăsând la o parte multe altele cu referiri la viața anonimă de familie, precum și numele celor ce și-au pus pecetea pentru a lăsa posterității o mărturie despre efemera lor trecere prin viață.

Alături de exemplarele rare din cartea românească veche - (Cartea românească de învățătură duminicile preste ani și praznice împărătești și la sfinții mari sau Cazania lui Varlaam, 1643, cea mai veche tipăritură din patrimoniul nostru spiritual existentă pe pământul Dobrogei, Noul Testament de la Bălgrad, 1648, realizare unică în limba noastră la începuturile sale prin stilul și ideile vehiculate, sau din cea străină - *Rerum Ungaricarum Decades...*, 1581, a lui Antonio Bonfini, cronicarul curții lui Matei Corvin și în continuare a lui Ladislau, care vorbind despre originea latină a poporului român arăta că "românii

Autografe: Liviu Rebreanu și Ramiro Ortiz

care se trag din romani după cum mărturisește încă limba lor care nu a putut fi extirpată deși sunt așezați între alte neamuri", publicațiile cu autograf și însemnări formează fondul de aur al tinerii bibliotecii universitare constănțene, modestă contribuție a celor care au cititorii, la întregirea fondului de carte rară într-un ținut sărac în asemenea nestemate și apanaj în exclusivitate, până mai ieri, al Bibliotecii Județene.

Constituită, așa cum arătăm în decursul ultimului deceniu, îndeosebi din achiziții prin anticariat și în mică parte din donații sau prin transfer

din fondurile marilor biblioteci bucureștene (Biblioteca Academiei R. S. R., Biblioteca Centrală Universitară) colecția de carte cu autograf a Bibliotecii Universitare din Constanța cuprinde piese datând din a doua jumătate a secolului al XIX-lea semnate de condeie reprezentative pentru producția literară românească ca: Anton Pann, Ion Creangă, Vasile Alecsandri, Iacob Negruzzi, B.P. Hajdeu, Dimitrie Bolintineanu, G. Sion, I.L. Caragiale, Al. Vlahuță, Al. Macedonski dar mai ales de la începutul și mijlocul secolului al XX-lea: Al. Davila, Tudor Arghezi, Sextil Pușcariu, Ionel Teodoreanu, Panait Istrati, E. Lovinescu, I.M. Sadoveanu, A. Maniu, V. Pârvan, V. Voiculescu, Ion Vinea, V.I. Popa, Ion Pillat, Zaharia Stancu, Tudor Vianu, Pompiliu Constantinescu, Dimitrie Caracostea, Mircea Eliade, Victor Eftimiu, Petre Andrei, Geo Bogza, Șerban Cioculescu și mulți alții, reprezentați în biblioteca noastră prin una, două sau mai multe opere care i-au consacrat, pe filele cărora și-au caligrafiat gândurile, adăugând astfel valorii intrinsece idealiv-creatoare, pe cea bibliofilă, documentar științifică.

Lucrările autografe aparținând celor enumerați mai înainte li se adaugă numeroase altele, semnate de scriitori contemporani, originari de pe meleagurile dobrogene sau filii de inimă și de suflet ai acestora, care în acele vremuri au constituit prezențe active în câmpul științei cugetului și literelor românești. Ne referim la Ion Adam, Jean Bart, R. Călinescu, G.A. Dabija, col. Ionescu Dobrogeanu, V. Helgiu, I. Valerian, Gr. Sălceanu, Traian Coșovei.

Dar colecția de cărți cu autografe și însemnări a bibliotecii universitare constănțene mai are, fără îndoială, și o altă valoare: aceea de a reflecta în modul cel mai fidel, strânsa unitate spirituală care a existat dintotdeauna între toate provinciile țării. Ea îngemănează și topește într-un tot unitar românesc - creația literară, viața spirituală și culturală din Maramureș și Dobrogea, din Moldova și Banat, din Muntenia și Transilvania.

Din numărul mare al autografelor și al cărților cu însemnări am prezentat doar câteva, pe cele cu cea mai mare încărcătură de adevăr și istorie, cu o mare cantitate de informație, în marea majoritate inedite și surprinzătoare prin frumusețe.

Deosebit de pretențioase prin completările aduse la propria biografie sunt însemnările pe care Ion Creangă, marele prozator le face pe cele două volume din *Dictionarul Francesco-Romanu* după edițiunea Domnilor P. Poienaru, F. Aron și B. Hill sporită și adăugită cu latinește după dictionariul lui Boiste de Theodoru Codrescu, Iași, Tipografia Buciumului Romanu, 1859/27/ + 1216 p. (vol. 1) și 1324 p. + (1 f.) (vol. 2).

Asupra conținutului însemnelor nu vom insista deoarece, cu câțiva ani în urmă, Corneliu Dima-Drăgan le-a acordat suficient spațiu în studiile sale. Arătăm doar că în afara ex-librisului scriitorului "Din numărul cărților subscrisului D.I. Creangă 1862 21 dile", aflat pe forzașul posterior al celui de-al doilea tom, găsim un crâmpel de viață, emoționant, prin marea sa semnificație umană și deosebit prin conținutul său biografic: "Fiul meu Constantin Creangă s-a născut la anul 1862 luna Decembrie în 19 spre 20 noaptea. 1860 Decembrie 10-20. I. Creangă", cu corectura anului la cea de a doua datare.

Preocupările de însușire a cunoștințelor de limbă franceză sunt atestate scriptic, naiv și sincer prin semnătura calchiată: "Le Diacre Jean Branche" (Creangă) și, în continuare, în limba română, "Miercuri în 26, luna 1963".

Ion POPIȘTEANU

BIBLIOTECI DIN DOBROGEA

Școala, ca posibilitate de promovare a culturii și întregire a spiritului s-a bucurat întotdeauna în Dobrogea de o atenție deosebită. Aici au luat ființă și primele biblioteci școlare ca un răspuns la dorința românilor de pretulindeni de a se constitui ca etnie distinctă într-o vreme în care Dobrogea făcea parte din Țara Turcească.

Încă din anul 1866, Costache Petrescu, dascălul școlii românești din Silistra a întemeiat "Eforia Școlii Române" și tot aici a apărut, la 1869, "Societatea română pentru cultură și limbă"¹.

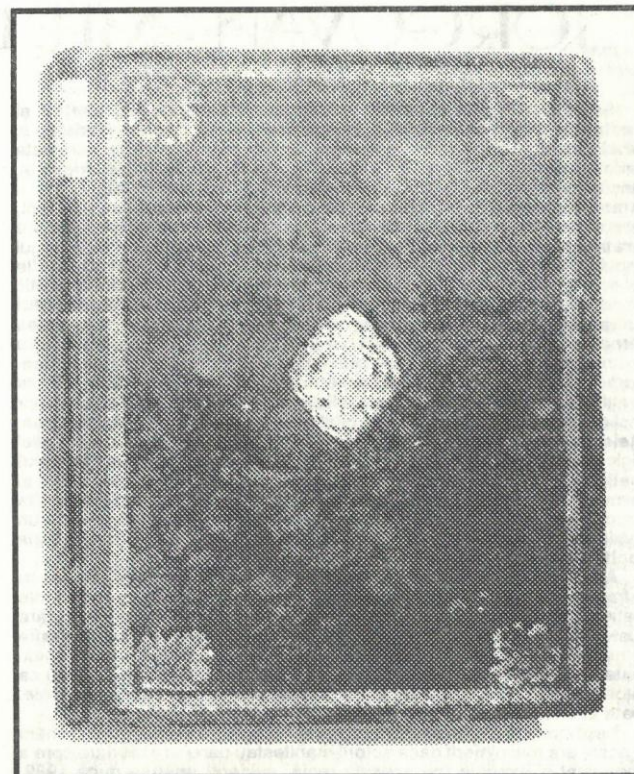
La cererea Eforiei, directorul Imprimeriei Statului trimitea la Silistra 60 de exemplare din "20 de istorioare pentru copii", 20 de exemplare din "Dorințele copilului către părinți"².

În 1879, la Hârșova, învățătorul Ion Cotovu s-a preocupat de înființarea unei biblioteci școlare căreia i-au donat primele exemplare românești aduse de la Ismail. În anul 1904 biblioteca avea un număr de aproximativ 5.000 de exemplare de carte.

Prima bibliotecă din județul Tulcea, cea mai veche bibliotecă dobrogeană atestată documentar, a fost aceea a semnarului musulman din Babadag. Datele sunt consemnate în testamentul lui Ali-Pașa, înmormântat la medresa din Babadag și relevă faptul că biblioteca s-a constituit în anul 1610 pe lângă un seminar teologic ce va funcționa neîntrerupt vreme de trei secole. Din anul 1900 seminarul se va muta la Medgidia, unde va acumula un valoros fond de carte religioasă și științifică. Se pare că după primul război mondial, biblioteca era încă impresionantă dar, din păcate, azi nu se mai știe nimic despre ea.

Între anii 1878-1879 a luat ființă la Tulcea biblioteca Prefecturii îmbogățită în mod special prin grija prefectului Ioan Nenițescu.

Prima bibliotecă școlară din Tulcea se va inaugura la 14 nov. 1883 de către dascălul gimnaziului "Principele Carol", le lângă care va funcționa. Un interes deosebit va manifesta pentru creșterea fondului

de carte al bibliotecii Constantin Moisil, arheologul și numismatul de prestigiu, profesor în orașul dunărean, care va cumpăra pentru liceu bibliotecă personală a lui Nicolae Alexandrescu. În 1904, zestrea proaspătului locaș de cultură va crește cu încă 600 de exemplare ce aparținuseră "Ligii pentru propășirea Dobrogei". Biblioteca Cercului literar "Ovidiu" a luat ființă cu deosebită contribuție a lui Petru Vulcan la un an de la venirea sa în Constanța (1883)³. Printre donatori menționăm pe Zoe D. Sturza (membră fondatoare a cercului), Ion Kalinderu (membru al Academiei române), colonel dr. G. Bălăceanu, care a donat peste 1.000 de volume⁴.

Invitat la Constanța, I.L. Caragiale a conferențiat despre "seriozitate", dar din păcate textul nu s-a păstrat (conținutul însă îl cunoaștem dintr-o recenzie a lui Petru Vulcan, publicată în revista "Ovidiu"); apoi a citit din lucrările sale "La hanul lui Mânjoală" și "Două lozuri", iar publicul a răspuns cu hohote de râs.

Mai târziu, alte asociații ("Cultura", "Artă, Litere, Sport", "Liga culturală", secția constănțeană ș.a.) vor fonda mici biblioteci, cu activitate efemeră.

Liliana LAZIA

¹ I.N. Roman - *Pagini din istoria culturii românești în Dobrogea înainte de 1877* în *Analele Dobrogei*, I, nr. 3 - 1920, p. 381 - 382

² I.N. Roman - *Op. cit.*, p. 370

³ *Revista Ovidiu*, anul I, nr. 1; 15 nov 1898, p. 13

⁴ *Analele Dobrogei*, nr. 2/1920, p. 240

UN STUDIU MONOGRAFIC CONSACRAT LUI PUBLIUS OVIDIUS NASO

Universitarul de aleasă cultură, de solidă formație (și informație) clasică, Emil Dumitrașcu, a publicat, în 1995, la Editura craioveană "Didactica nova", o remarcabilă exegeză critică, consacrată "cântărețului gingașelor lubri" (*tenerorum luxor amorum*), poetului Sulmonei și al Tomisului, Publius Ovidius Naso.

Într-un lapidar "Cuvânt înainte", autorul ne propune o lectură integrală a operei "ultimului mare liric latin" și, pe parcursul lucrării, își onorează în cel mai înalt grad promisiunea. La început este trecută în revistă "breviter" viața poetului latin, se scoate în evidență "destinul său singular", totul fiind pus sub semnul celebrului vers din elegia autobiografică (*Tristia*, IV, 10, v. 26): "Et quod temptabam scribere versus erat" (Și ce încercam a scrie era vers), expresie a spontaneității actului de creație ovidian. Obiectul monografiei de față îl constituie însă prezentarea "in extenso" a operei lui Publius Ovidius Naso, după următoarea structură: 1. Poezia erotică. 2. Marile poeme. 3. Poezia exilului. 4. Poezia ocazională. Așadar, nu se mai face o împărțire a creației ovidiene în funcție de cele trei perioade de creație, ci una după criterii tematice. Avem de-a face, de fapt, cu o adevărată "anatomie" și "radiografie" a operei ovidiene, prin care exegetul craiovean se dovedește un excelent diagnostician și un fin psiholog.

În privința poeziei erotice (*Amores*, *Heroides*, *Ars amandi*, *Remedia amoris*, *De medicamine faciei*), Ovidiu este încadrat în acea serie latină a elegiei, reprezentată de Catullus, Gallus, Tibullus, Propertius. Putem observa aici faptul că Emil Dumitrașcu îl consideră pe Catullus cap de serie, întâiul elegiac latin, deși mulți istorici literari străini - printre care Bardon, Cartault, Jacoby - consideră că adevăratul întemeietor al elegiei latine este Cornelius Gallus, cel care a transpus în planul creației dragostea sa nefericită pentru Lycoris, Catullus fiind doar un precursor, nu un întemeietor al acestei specii literare.

Deși citează mereu din studiul lui George Călinescu, Ovidiu, poetul, Emil Dumitrașcu se delimitează de unele opinii ale marelui nostru critic. Spre exemplu, nefiind de acord cu afirmația acestuia că "Ovidiu cunoștea, măcar teoretic, ideea divinității femeii și a eternității dragostei" și cu așezarea sa în rândul marilor cântăreți ai iubirii din lirica universală, universitarul craiovean scrie următoarele: "Însă Ovidiu nu se regăsește nici pe departe în sentimentul profund al iubirii, nu se apropie de acea metafizică a iubirii, proprie marilor cântăreți amintii. El este un senzual, și atât".

În următorul capitol sunt analizate amănunțit marile poeme ovidiene: *Metamorfozele* și *Fastele*, prezentându-se sursele de inspirație, subiectele și compoziția. La începutul considerațiilor consacrate *Fastelor*, Emil Dumitrașcu pune la îndoaia, pentru o clipă, justetea caracterizării *Fastelor* și chiar a *Metamorfozelor* drept "mari poeme": "Oare am putea înscris

acest poem epic în "marile poeme", așa cum procedează Jean Bayer? Nici măcar *Metamorfozele* n-ar putea răspunde sau corespunde legilor estetice ale genului, instituite de Hegel pe baza textului homeroc, și cu atât mai puțin *Fastele*, oprite, cum se știe, la jumătatea drumului. Cu toate acestea, certe motive didactice și de ordonare a prezentării confirmă clasificarea istoricului literar francez; cel puțin intențional, *Fastele* pot fi încadrate în ciclul "marilor poeme".

Un spațiu mai redus se acordă, în economia cărții de față, poeziei exilului tomitan. Emil Dumitrașcu nu se arată prea entuziasmat de această parte a creației ovidiene, semnalând unele deficiențe de ordin estetic și moral: "Atât jelanla interminabilă, cât și ostentația lirică involuează inevitabil înspre monotonia, lipsă de sinceritate și de verosimil în planul receptării estetice, deși realitatea ca atare a exilului era, incontestabil, dură și dureroasă. Poetul, însă, cu cât o invocă mai mult, cu atât o face mai monotonă și neverosimilă." Ca mulți alți istorici literari, universitarul craiovean subliniază o carentă morală majoră a lui Ovidiu: umiliția față de puterea imperială, permanenta adulare a împăratului. Aceste "simptome" apar încă din perioada elaborării "marilor poeme", cu câțiva timp înainte de exilarea sa pe țărmul Pontului Euxin: "Ovidiu își cunoștea poziția precară de la Curte, își presimțea "pedeapsa", și încerca să-i mai înduplece în vreun fel oarecare pe împărat: așa se pretează el la tot soiul de lingușiri, care de care mai vinovate, încă în timpul redactării *Fastelor* și ultimelor cărți din *Metamorfoze*".

În ultima parte a volumului, Emil Dumitrașcu analizează un segment al creației ovidiene mai puțin cunoscut: *Poezia ocazională*. În această categorie include atât scrierile care îi aparțin în mod sigur poetului sulmonez, cât și pe cele apocrife: *Ibis*, *Halleutica*, *Consolatie ad Livium de morte Drusi Neronis*, *filii eius*, *qui in Germania morbo perit*, *Philomela*, *Panegyricum ad Pisonem*, *Nux elegia*.

În următoarea frază, inserată la "Concluzii", autorul prezentului studiu monografic definește admirabil, în chip sintetic, locul lui Ovidiu în cadrul literaturii latine: "Ovidiu este și el un clasic, chiar dacă în deriva "celor mari", chiar dacă ultimul, și la intersecția clasicismului latin cu decadentismul".

În studiul său, Emil Dumitrașcu face mereu inspirate trimiteri la unele orientări, concepte estetice moderne, precum și la nume ilustre din cultura română și universală: Eminescu, Călinescu, Hegel, Schiller, Poe ș.a.

Prezenta carte poate fi considerată o importantă contribuție în domeniul ovidiologiei, încă o durabilă piatră așezată la temeliea monumentului pe care i l-au înălțat poetului Sulmonei și al Tomisului urmașii săi de peste veacuri. Căci marele sulmonez a crezut, până în

ultimele clipe ale vieții, în perenitatea, în durabilitatea operei sale, pe care "nici fierul, nici focul, nici timpul ce roade n-o vor nimici-o" (*nec ignis, nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas*).

Ștefan CUCU

Lumea nouă văzută de un semiotician

Don Cristobal Colon, numit de contemporani și "descoperitorul", mânt de instinctul aventurii, de curiozitate ori de o prea lumească dorință de a ajunge la aurul și bogățiile "Indiilor", pune piciorul la 1492 pe pământul Americii. Moment de o importanță și de o gravitate pe care omenirea nu le-a descifrat în totalitate nici astăzi.

Navigatorul devenea aproape instantaneu "colonizator" și "evanghelizator", căci el aducea cu sine o religie, un nou mod de existență și mai ales un alt fel de a privi spre propriul eu.

Ce se va fi întâmplat la o sută de ani de la impactul între vechea civilizație indiană aztecă și cea europeană, în speță, spaniolă, iată pretextul de la care pornește semioticianul Tzvetan Todorov spre a studia fenomenul comunicării între Lumea Nouă și Lumea Veche. Concretizarea acestor observații se realizează în volumul *Cucerirea Americii. Problema Celuilalt*, apărut în 1982 la Paris, Editions du Seuil, tradus în limba română de Magdalena Jeanrenaud, și publicat sub egida Institutului European, la Iași, în 1994.

Todorov consideră întâlnirea celor două tipuri de civilizații ca fiind "extremă și exemplară", "pentru că", motivează el, "ea pune bazele identității noastre prezente. Noi toți suntem descendenți direcți ai lui Colon, prin el începe genealogia noastră, în măsura în care cuvântul început are vreun sens".

"Cucerirea" urmează "descoperirea", care la rândul său se desfășoară sub semnul întreit: "a cunoaște", "a înțelege", "a lubi".

Aparent, remarcă Todorov, "Europa și America nu au la începutul istoriei lor comune nici o punte de legătură". Colon găsește comunicarea imposibilă deci, la primul contact cu Lumea Nouă.

Incompatibilități lingvistice până la desăvârșire, băștinașii și cuceritorii spanioli se privesc cu teamă, dublată firească de o imensă curiozitate. Navigatorul ce traversase netemător oceanul nu poate să-i înțeleagă pe oamenii din fața lui pentru că se așteaptă permanent ca ei să fie ai domnului. Celălalt ar trebui să aibă același cod de valori morale și să gândească la fel, chiar dacă nu se exprimă.

Toată viața lui, Cristobal Colon va fi "străinul", numit astfel chiar și de cei apropiați, căci "dacă atâtea țări au reclamat onoarea de a-l fi patrie, este pentru că el nu avea cu adevărat nici una".

America se dovedea, cel puțin din acest punct de vedere, al comunicării, mai greu de cucerit decât s-a crezut; logosul învingea greu mythosul.

Cortés, adevăratul conchistador, pornit pe la 1519 într-o primă expediție, găsește în fabulosul imperiu al lui Montezuma din Mexic o lume a semnelor, suprainterpretată și supradimensionată.

Aztecii petreceau o mare parte a timpului descifrând

și decodificând mesaje. Totul se dovedea a fi prestabilit, orice întâmplare a vieții e oglindită în cartea destinului. Evenimentul care iese din ordinea amintită aduce cu sine unul nefast. Profetii, vrăjitorii, magii pot spune cu exactitate cursul evenimentelor viitoare, încă de la începutul vieții unui om.

"În acele timpuri, idolul Quetzalcoatl, zeul chocultecilor a anunțat venirea unor străini pentru a pune mâna pe imperiu".

Asemeni europenilor creștini, indienii pun la începutul lumii cuvântul, puterea lui profetică.

Montezuma stăpânește un popor interesat mai degrabă de comunicarea dintre om și forțele Universului. Însăși vorbirea face parte dintr-un ritual, de aceea băștinașii eșuează în fața artei de a improviza a spaniolilor.

Cortés este un bun mânuitor al vorbelor. Las Casas, dușmanul său declarat, îi recunoștea abilitatea de a vorbi tuturor. Spaniolul se apropie mai repede de realitatea aztecă, decât reușesc indienii să-i înțeleagă pe spanioli. Și mai ales Cortés descoperă că semnele îi pot deveni foloșoare. "Devine stăpânul" pentru că, subliniază Todorov, "stăpânește comunicarea".

Îndeplinind ce spun vechile cărți, cum că de la Răsărit va reveni zeul Quetzalcoatl, Cortés va căuta să se identifice cu el. Băștinașii sunt lăsați să creadă că zeul răzbunător a revenit să-și îndeplinească

menirea.

Colonizarea lingvistică e la început opera unor călugări misionari. Învățătorii, fețe bisericesti, încep ei înșiși deprinderea unor dialecte vorbite de indienii.

Asimilarea se poate realiza și lăsându-te aparent asimilat.

Cum "elevii" azteci se dovedesc inteligenți și stăpânesc limba nou învățată deosebit de bine, călugării își vor schimba atitudinea. Ei se tem că vor pierde supremația, căci întotdeauna limba a însoțit imperiul". Factorul lingvistic își dovedește, a căta oară, puterea de a schimba o lume.

Cucerirea aduce cu sine jaful, crima, ororile, moartea. Celălalt, supusul devine obiect, sclav, inferior prin însăși condiția lui, confundabil cu un bun ce trebuie posedat.

Cuceritorii nu se întreabă dacă superioritatea lor e firească, dacă celălalt a acceptat noua lui stare.

Deși a învățat spaniola, nu este încă egal, căci este un subiect atât de diferit de eul european.

Dialogul culturilor începe. Supremația vreuneia dintre ele devine o problemă discutabilă.

Todorov concluzionează: "Trebuie să fim conștienți de relativitatea, de arbitrarul unei trăsături a culturii și cu aceasta ai modificat puțin din gândirea ta".

Corina-Mihaela APOSTOLEANU

IORGOVAN - MIT, LEGENDĂ, BALADĂ

Sub acest titlu, la casa editorială bucureșteană Cuget, simțire și credință a apărut, în anul 1995, cartea profesorilor Enache Nedelea și Mihai Florea. Cărții îi conferă valoare întreită perspectiva din care este cercetată poezia populară (mit, legendă, baladă), cu multe idei originale, dar și conjugarea unor modalități de investigație, în care tradiția își dă mâna cu modernitatea. Sumarul opusului nu poate edifica și asupra acestui fapt, dar și asupra anvergurii cercetării temei în sine. După o introducere (în care sunt trecute în revistă principalele interpretări ale lui Iorgovan de-a lungul timpului), sunt inserate 43 de variante literare ale legendelor, urmate de alte trei secțiuni ale lucrării: comentarii literare propriu-zise, un mesaj poetic și o addenda. Comentariile încep cu geneza poemei (substratul adstratului și stratul mitologic - mitul muștei otrăvitoare și al termelor de pe Valea Cernei), continuă cu aceeași triplă interpretare a fetei din peșteră, pentru ca următoarele capitole să se numească *Darurile* și *Hermenautica*. Efortul exegetic al autorilor s-a concentrat în încercarea de a se delimita de alți exegeți și în tentativa de a sublinia semnificațiile simbolice ale celor cinci componente cu valoare mai mult sau mai puțin totemică: *pădurea*, *fețele*, *somnul*, *cucul*, *șarpele*. În fine, așa zice că vârful contribuției originale a celor doi autori s-a materializat în capitolul al patrulea - *Message poetic* (de fapt interpretarea stilistică a legendelor) și în ultimul capitol al *Hermenauticii* - "Iovan Iorgovan, conexiuni mitice". În acest sens așa cita caracterizarea personajului Iorgovan, văzut de autori, la p. 154, ca un cavalier, erou civilizator, ucigător de monștri, putând fi încadrat în seria Apollon-Helios, Hercule-Heracles, Marduc, Indra etc.

Addenda conține un număr de 20 de variante în proză (începând cu un fragment din Anonimul Brâncovenesc, de la 1717, alte patru variante poetice fragmentare și trei variante melodice. Întrucât întreaga lucrare mustește de citate și trimiteri bibliografice, considerăm că o bibliografie comentată a acestui subiect atât de vast n-ar fi dăunat lucrării, dimpotrivă. Poate și un indice de nume și altul pe materii ar fi fost utili, pentru ca cititorul obișnuit să se descurce mai lesne în hățișul de trimiteri și citate. Poate ar fi fost necesară și o comparație cu exegeza sârbească.

Nestîind câtă vreme a stat manuscrisul la editură și tipografie, opinăm că poate era mai nimerit dacă autorii manifestau oarecare răbdare spre a fi preluat și lucrările (pe această temă, evident) apărute după 1989. Poate și o cercetare parțială a materialului postdecembrist s-ar fi impus,

deoarece, pe alocuri, se mai face simțit ecoul limbajului de lemn comunist. Este posibil ca semenea neîmpliniri să fie remediate cu prilejul unei reeditări.

Subliniez erudiția autorilor, care îi situează într-o tradiție prestigioasă de cercetători ai folclorului românesc începând cu C. Selianu, N. Densușianu, Gr. Tocilescu și continuând cu N. Cartoian, V. Pârvan, G. Călinescu, M. Eliade, Ov. Drâmba, R. Vulcănescu, Gh. Vrabie, A. Fochi ș.a.

Reproducem trei fragmente din trei variante, reprezentând, fiecare, un alt moment al poemei Iovan Iorgovan.

Victor CORCHEȘ

Sus, pe Cema-n sus,
Mulți voinici s-au dus,
Dar care s-au dus
Cemei nu i-au spus
Și toți s-au răpus.
Foaie de lipan,
Iovan
Iorgovan,
Fecior de mocan,
Mândru căpitan,
Joi de dimineață,
Pe nor și pe ceață,
El mi s-a sculat
Și mi-a mănecat
Tot pentru vânat,
Și el mi-a plecat
Călare
Pe cale
Cu ogari pe vale.

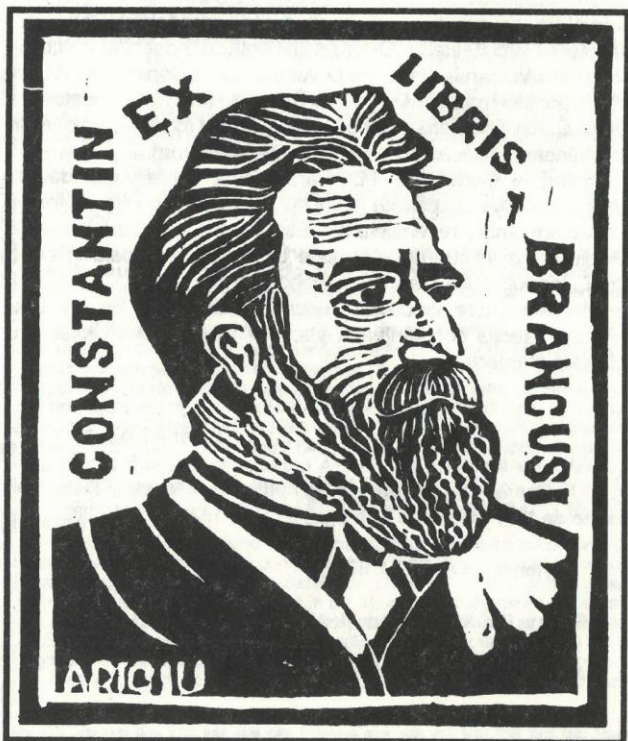
Cum Ana-l vedea,

Ea că mi-i zicea:
"Cucule voinice,
Scoate-mă d-aice,
Scoate-mă la țară,
La drumul de cară,
Să dau de surori iară,
Că țoi fi eu vară!"

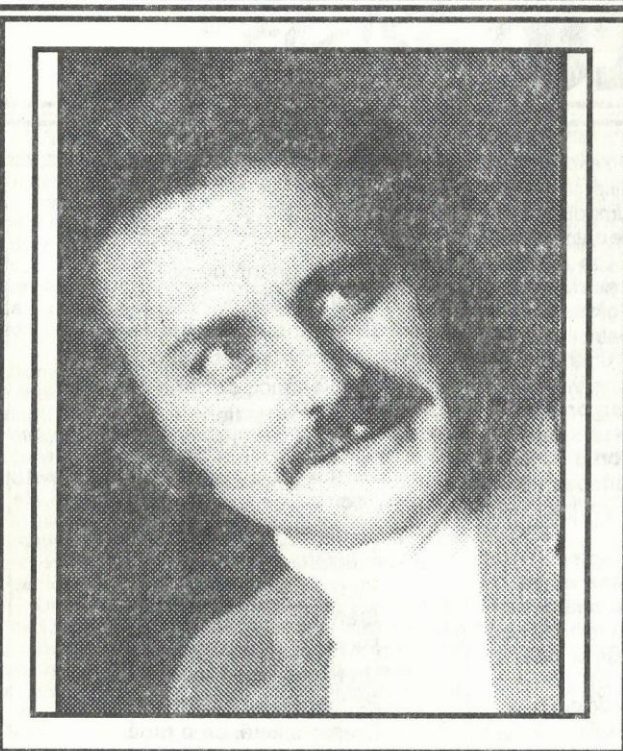
"Nu știu, puica mea,
Să te scot ori ba,
C-am eu vere multe,
Câte flori pe munte!"
"Cucule voinice,
Scoate-mă d-aice,
Scoate-mă la țară,
La drum de cară,
Să dau de surori iară,
Căci tu surora!"

Iovan Iorgovan,
Braf de buzdugan

Sabia scoate,
În vânt o-nvârtea,
Pe șarpe-l lovea,
Trupu-i zdumica,
Dârabe-l făcea,
Capul tot fugea,
Cema sângea,
În Dunăre-și da,
Dunărea-l primea
Și îl ascundea
În peștera rea.
Aici se-mpuțea,
Viermii se-nmulțea,
Muște slobozea
Și-n veci nu peria
Musca tot ieșea,
Mare rău făcea,
Căci caii mușca,
Boii otrăvea,
Plugile-oprea!

PREMIUL "HERDER" 1996

Marin Mincu

• Născut la 28 august 1944, în Slatina. Liceul "Radu Greceanu" din Slatina (1958-1962). Licențiat în filologie, Universitatea București (1967). Asistent universitar la Institutul Pedagogic Constanța (1968). Doctor în filologie al Universității București (1971). Lector (literatură română) la Institutul de Învățământ Superior Constanța (1973). Lector (literatură română) la universitățile din Torino și Milano - Italia (1973). Conferențiar la Institutul de Învățământ Superior Constanța (1978). Profesor la Universitatea din Florența - Italia (1978). Profesor asociat la

Facultatea de Litere și Filosofie din Florența (1982). Profesor la facultatea de Litere, Istorie și Drept din Constanța; decan al facultății (1990).

• Premiul Asociației scriitorilor din București pentru volumul **Ion Barbu - eseu despre textualitatea poetică** (1981); Premiul internațional "Eugenio Montale" - Roma (1989); premiul literar Carlo Betocchi - Italia (1992); Premiul Național de proză, Bergamo - Italia (1994); Premiul "Poesis", Satu Mare (1994); premiul "Herder" - Viena (1996).

• A publicat: a. în România: critică: **Critice I** (1969); **Critice II** (1971); **Poezie și generație** (1975); **Ion Barbu comentat** (1975); **Repere** (1977); **Lucașfărul comentat** (1978); **Ion Barbu - eseu despre textualizarea poetică** (1981); **Avangarda literară românească** (1983); **Lucian Blaga comentat** (1983); **Semiotică literară italiană** (1983); **Eseu despre textul poetic II** (1986); **Opera literară a lui Ion Barbu** (1990); **Textualism și autenticitate** (1993); **Convorbiri cu poezii italieni** (1995); Mihai Eminescu - "Lucașfărul" (interpretat de Marin Mincu) (1996); **Polemos** (1996); poezie: **Cumpăna** (1968); **Calea Robilor** (1970); **Eterica noaptea** (1972); **Văile vegherii** (1974); **Discurs împotriva morții** (1977); **Pradă realului** (1980); **Proba de gimnastică** (1982); **Pradă realului, antologie lirică** (1985); **Despre fragilitatea vieții** (1987); **Poezii** (1996) - în curs de apariție; proză: **Intermezzo I** (1984); **Intermezzo II** (1989); **Intermezzo III** (1996) - în curs de apariție; traduceri în românește: **Modele semiologice în Commedia lui Dante**, de Silvio Avalle (traducere în colaborare cu Ștefania Mincu) (1979); **Poezii italiene din secolul XX. De la Pascoli la Magrelli** (1988); **Pendulul lui Foucault**, de Umberto Eco (traducere în colaborare cu Ștefania Mincu) (1991); **Insula din ziua de ieri**, de Umberto Eco (traducere în colaborare cu Ștefania Mincu) (1995); b. în Italia: **I canti narrativi romeni**. Analisă semiologică (1977); **I mondi sovrapposti**, Le modellizzazione spaziale nella fiaba romana (1978); **Poesia romana d' avanguardia** (1980); **La semiotica letteraria italiana** (1982); **Il agguato** (1986); **Mito-fiaba - canto narrativo**. La trasformazione dei generi letterari (1986); **Nuevi poeto romeni** (1986); **Mircea Eliade e l' Italia** (1987); **11 elegie**, de Nichita Stănescu (ediție de Marin Mincu) (1987); **I poemi della luce**, de Lucian Blaga (ediție de Marin Mincu și Sauro Albisani, (1989); **Lucifero**, de Mihai Eminescu (ediție de Marin Mincu și Sauro Albisani, (1989); **Genio desolato**, de Mihai Eminescu (ediție de Marin Mincu) (1989); **Fiabe romane di magia** (ediție de Marin Mincu) (1989); **Mihai Eminescu e il romanticismo europeo** (ediție de Marin Mincu și Sauro Albisani) (1989); **Il diario di Dracula** (1992); **Scritti romeni**, de Paul Celan (ediție de Marin Mincu) (1994); **Racconti fantastici**, de Mihai Eminescu (ediție de Marin Mincu) (1994); **La morte a Tomi** (1996), în curs de apariție.

LAUREAȚI ROMÂNI AI PREMIULUI

□ HERDER □

- TUDOR ARGHEZI** - scriitor (1965)
ALEXANDRU PHILIPIDE - scriitor (1967)
MIHAI POP - folclorist (1967)
CONSTANTIN DAICOVICIU - istoric (1968)
MIHAIL JORA - compozitor (1969)
FRANÇO ZOLTAN - traducător (1970)
ZAHARIA STANCU - scriitor (1971)
VIRGIL VĂTĂȘIANU - critic de artă (1972)
EUGEN JEBELEANU - scriitor (1973)
ZENO VANCEA - compozitor (1974)
NICHITA STĂNESCU - scriitor (1975)
EUGEN BARBU - scriitor (1978)
SŪTÓ ANDRAS - scriitor (1979)
ALEXANDRU ROSETTI - lingvist (1979)
ANA BLANDIANA - scriitoare (1982)
ADRIAN MARINO - istoric și critic literar (1985)
GHEORGHE VRABIE - folclorist (1986)
MARIN SORESCU - scriitor (1991)
RĂZVAN THEODORESCU - istoric de artă (1993)

ISTORIOGRAFIE LA PONTUL EUXIN

În Muzeul de Istorie Națională și Arheologie (numai de arheologie, până în 1977) au lucrat, și lucrează, cu pasiune și competență științifică specialiști care, cu osteneală și răbdare, au scos la iveală, au mănuit și organizat valori culturale inestimabile și, mai mult decât atât, au reușit să elaboreze, în condiții adesea vitrege - la Constanța nu a existat până la 1990 o veritabilă editură - numeroase lucrări privind rezultatele travaliului lor, tot atâtea contribuții la cunoașterea trecutului tinutului pontic. Fie că aceste lucrări (ghiduri, studii, volume de comunicări etc.) conțineau explicații și detalii privind desoperiri arheologice dintr-o anumită perioadă, fie că încercau să se constituie într-o descriere a colecțiilor din patrimoniul muzeului, ele au și astăzi valoare de referință în cercetarea istoriei antice de la Pontul Stâng, a României de la Mare, constituind, totodată, un segment important al producției editoriale constănțene de-a lungul anilor.

Pe lângă numeroasele ghiduri ale muzeului și colecțiilor sale, începând cu cel publicat în anii '40 de neobositul latinist Ioan Mîcu, primul custode (Muzeul Regional al Dobrogei), această prestigioasă instituție de cultură a editat, în 1964, volumul **Noi monumente epigrafice din Scythia Minor**, cu un sumar în care regăsim un cuvânt înainte al lui C. Daicoviciu și articole semnate de A. Aricescu, V. Barbu, N. Gostar, Gh. Poenaru-Bordea și A. Rădulescu. Din "Cuvântul înainte" al marelui istoric C. Daicoviciu aflăm că lucrarea cuprinde studii asupra unui număr însemnat de inscripții greco-romane descoperite pe teritoriul Dobrogei, studii aparținând unor autori tineri (pe atunci) ce făceau parte din echipa de cercetători a Muzeului Regional de Arheologie Constanța. Iată și câteva din titlurile acestor articole: A. Aricescu: **Inscripții inedite tomitane în versuri**; **Notă asupra unui decret elenist inedit din Muzeul regional de arheologie Dobrogea**; **Monumente funerare cu inscripții din Tomis**; N. Gostar: **Monumente epigrafice inedite din lapidariul Muzeului regional de arheologie Dobrogea**; Gh. Poenaru-Bordea: **Câteva inscripții recent descoperite în Dobrogea și Note epigrafice**; A. Rădulescu: **Inscripții inedite din Dobrogea și Inscripții grecești și latine din Dobrogea**.

În 1966 apare, sub auspiciile muzeului dobrogean, lucrarea semnată de M. Irimia, **Bronzuri figurate**. Autorul demonstrează că alături de o bogată activitate a turnării superioare a bronzului, în obiecte ca: brățări, oglinzi, inele, fibule, mărgelile etc. a existat în regiune și o producție de obiecte figurate executate din bronz. Dintre aceste piese, unele au fost lucrate în Dobrogea, altele au fost aduse din diverse provincii ale Imperiului roman. Sunt descrise obiecte din bronz ce reproduc chipuri de divinități venerate în Dobrogea în epoca romană, personaje mitologice: centauri, amorasi, Meduza, piese figurate cu reprezentări umane obișnuite, două coifuri de bronz de la Ostrov pe care apar chipuri mitologice etc.

Tot în anul 1966 și tot publicată sub auspiciile muzeului apare lucrarea lui C. Scorpan, **Reprezentări bacchice**. După ce sunt descrise rădăcinile cultului lui Dionysos - unul din zeii principali ai antichității - și întreaga gamă a spectacolelor date în timpurile vechi în onoarea lui, și evidențiază locul important pe care cultul zeului Dionysos îl ocupa pe teritoriul Dobrogei antice, regiune care a propagat cu putere cultura și religia greacă, - se trece la prezentarea unui număr de 30 de monumente cu reprezentări dionysiace: plăci de marmură cu basorelieful, inscripții, vase ceramice sau din bronz ornamentate cu reliefuri dionysiace, statui de marmură sau de terracotta, elemente arhitectonice cu același reprezentări (majoritatea monumentelor aparținând epocii romane și doar cinci epocii elenistice).

Pentru muzeul dobrogean de arheologie, anul 1967 a fost bogat în apariții editoriale. Au fost publicate atunci - **Opaițe greco-romane de C. Ionomu**, **Cavalerul trac de C. Scorpan**, **Cimitirul feudal timpuriu de la Castelu de A. Rădulescu și N. Hartuchi**, precum și **Necropole elenistice la Tomis, de M. Bucovăla**.

Așa cum susține C. Scorpan, "reprezentarea plastică a Cavalerului Trac... exprimă o idee, un mit religios suprem și foarte vechi al populațiilor locale". Cultul Eroului Trac exprima credința în victoria binelui, adevărului și dreptății. Paginile cărții tratează pe tipuri, monumentele în relief - din epoca

romană - ale Eroului Trac existente în muzeul de arheologie de atunci.

Cimitirul de incinerare feudal-timpuriu, subiectul cărții lui A. Rădulescu și N. Hartuchi, se află la Castelu, pe Valea Carasu și a fost cercetat începând cu primăvara anului 1958 și terminând cu luna iulie a aceluiași an. S-a urmărit să se salveze restul de necropolă ce se află pe suprafața de teren rămasă nesăpată în timpul lucrărilor agricole și apoi să se surprindă o parte din limitele cimitirului. Metoda de săpătură a fost cea a șanțurilor paralele; s-au descoperit 176 de morminte, catalogate la rândul lor în șase tipuri, iar incinerarea celor decedați se făcea în afara necropolei. Majoritatea mormintelor sunt individuale, însă au fost descoperite și unele morminte duble. Se trece apoi la descrierea tuturor celor 176 de morminte.

Publicatia lui C. Ionomu reprezintă un catalog ce cuprinde o mare parte de opaițe (800) existente în muzeul de arheologie din Constanța la vremea aceea. Descrierea lor este însoțită de desene și fotografii, iar studiul s-a făcut sub aspect tipologic și cronologic. S-au cercetat îndeaproape ștampilele, reliefulurile de pe disc, ornamentația, tehnica de fabricație. Acest studiu este deosebit de important pentru concluziile privind circulația bunurilor în antichitate, viața socială, datarea monumentelor, istoria religiei și a artei, epigrafia.

"Studii necropolelor - spunea M. Bucovăla, autorul lucrării **Necropole elenistice la Tomis** - constituie una din sursele esențiale pentru cunoașterea istorică". În mormântările din antichitate se dezvăluie astăzi prin studiul lor, probleme de ritual, aspecte ale vieții sociale etc. Potrivit vechilor credințe, cealaltă lume reprezintă o continuare a vieții de pe pământ, motiv pentru care, printre alte îndatoriri legate de pregătirea ceremoniei funerare, se depunea în morminte un bogat inventar funerar. S-au găsit în morminte: fibule, obiecte din ceramică sau bronz, obiecte de podoabă de cele mai variate forme și dimensiuni, arame, scule, chiar și provizii. Sunt descrise în lucrarea mormintele de epocă elenistică - de înhumare și incinerare, începând cu sec. IVa Chr., până la începutul erei noastre - descoperite în necropolele anticului Tomis.

În 1968, Muzeul editează lucrarea lui M. Bucovăla **Vase antice de sticlă la Tomis**. Obiecte antice de sticlă - opere ornamentale, perle, mărgelile, vase etc. s-au găsit datând încă din milenul al III-lea înainte de Christos, dar cele mai multe sunt date din timpul primelor patru secole ale erei noastre. Prin studierea vaselor antice de sticlă, ne putem da seama astăzi de tehnicile folosite de antici, de îndemânarea pe care o aveau în diferite domenii meșteșugărești, de stilul lor artistic, dar, și mai important, de problemele legate de economie, de viața socială în general sau de comerț etc. Lucrarea cuprinde un capitol legat de tehnologia de prelucrare a sticlei în antichitate și, asemenea, un istoric al descoperirii și prelucrării sticlei în vechime. Pentru orașul Tomis, descoperirile făcute sunt de o bogăție deosebită în ceea ce privește sticlăria. O bună parte din vasele descoperite au ajuns în diverse muzee din țară sau în colecții particulare, dar și muzeul constănțean se bucură de o colecție de vase de sticlă cu totul remarcabilă ca număr și varietate. În catalogul care urmează după capitolele menționate mai sus, sunt prezentate vasele din colecțiile muzeului, se fac precizări cronologice, tipologice, în privința culorii și calității sticlei, provenienței etc.

În aceeași perioadă, în seria **Pagini din Istoria Dobrogei** au apărut două lucrări: **Monumente romano-bizantine din sectorul de vest al cetății Tomis, de A. Rădulescu și Știri despre populația românească a Dobrogei în hărți medievale și moderne, de Constantin C. Giurescu**.

În prima lucrare au fost studiate câteva obiective arheologice în sectorul de vest al Tomisului, și anume: cuptoarele de ars cărămida și două basilici. Dintre cuptoare au fost identificate șase la număr, trei în incinta cetății și trei în afară, iar basilicile sunt cele mai importante descoperiri făcute în zonă. Este vorba de o basilică mică, cu o lungime de 35 m și orientată nord-est, sud-vest și basilică mare, paleocreștină, cu o lungime de aproximativ 48,10 m și lățime de 23,45 m.

În lucrarea sa, Constantin C. Giurescu dezvăluie prezenta românilor în Dobrogea în număr mare în Evul Mediu și în perioada modernă înainte de reintegrarea provinciei la România în 1878. Acest lucru se datorează atât faptului că a existat o veche populație românească băștinașă, urmașă a

populației romanice de aici, cât și faptului că Dobrogea, mărginită fiind de Muntenia și Moldova, la rândul lor mărginite de Transilvania, a fost alimentată continuu cu elemente etnice românești de cele trei provincii.

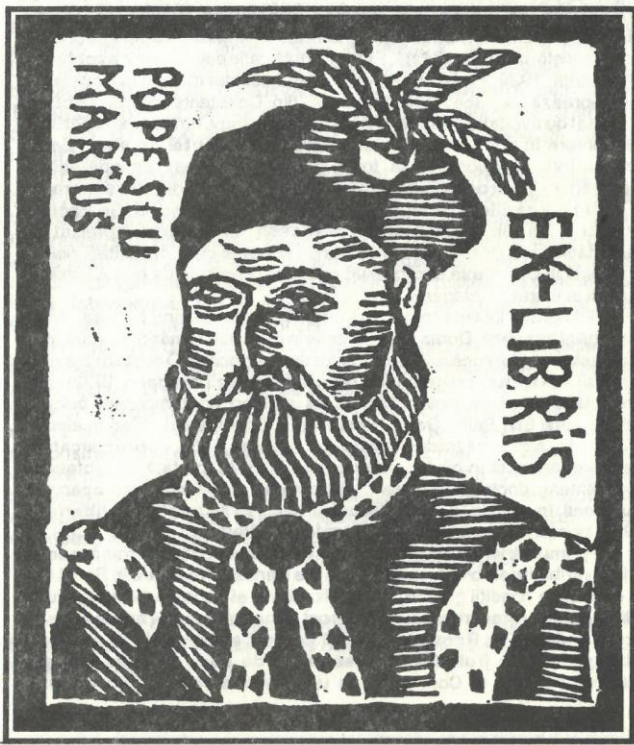
Din anul 1968, Muzeul de arheologie din Constanța începe publicarea unui anuar cu titlul **Pontica**. Studii și materiale de istorie, arheologie și muzeografie, publicație ce a ajuns deja la volumul 27 și care, în toată această perioadă, și-a câștigat un strălucit loc în rândul celor mai valoroase publicații de specialitate din țară și din lume. Găsim în paginile revistei rapoarte de săpături, studii și note, recenzii, cronici, relatări despre sondajele efectuate în orașele de pe malul Mării Negre, ca de altfel din întreg județul, dar și articole și studii legate de arheologie.

Cu prilejul împlinirii a o sută de ani de la prima organizare a Muzeului de arheologie și istorie Constanța, a apărut sub egida muzeului, primul volum de **Comunicări de istorie a Dobrogei**. În el au semnat cercetători și muzeografi din cadrul Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța, din cadrul Arhivelor Statului, Muzeului Delta Dunării Tulcea, Institutul de Învățământ Superior Constanța, Institutul Superior de Marină etc.

După trei ani (1983) apare volumul II, din păcate ultimul, din seria **Comunicărilor de istorie a Dobrogei**.

Atât înainte de 1989, cât și după Revoluție, cercetătorii Muzeului de Istorie Națională și Arheologie au publicat la editurile constănțene sau din țară o serie de volume de istorie generală sau arheologie. Ele nu au fost publicate sub egida muzeului și vor face subiectul unui material separat.

Georgeta HAȘOTTI

restituiri

Horia Nițulescu

Diminuarea drastică și regretabilă a numărului celor ce-și dedică timpul studierii fenomenului cultural are ca efect dramatic ignorarea, într-o nedreaptă și păgubitoare uitare, a multor intelectuali, care, cu ani sau decenii în urmă, au contribuit cu ceva la îmbogățirea spiritualității românești.

Dintre aceste personalități, am ales numele lui Horia Nițulescu, poet, prozator, eseist și gazetar cunoscut în cercurile intelectuale românești prin anii 1930-1940. După 1950, însă, a dispărut cu totul, o bună bucată de vreme, din viața culturală, pentru a reveni și a colabora, mai târziu, la defuncta revistă militară *Glăsuț patriei*. Presupun (fără a avea vreo certitudine) că a făcut-o forțat, obligat de sinistra securitate, în condițiile în care a făcut-o și Nichifor Crainic, după ieșirea din închisorile comuniste. De asemeni, avansează presupunerea că și Horia Nițulescu va fi fost deținut politic, pentru că biografia lui intelectuală îl "recomandă" unui asemenea destin tragic.

Amintesc că autorul s-a născut la 6 octombrie 1914, în localitatea Dunăreni (Mârleanu), din județul Constanța. A făcut studii de teologie, litere și filosofie la Constanța și București, între anii 1925-1940. A debutat publicistic în 1935, la revista buzoiană *Munca literară*, pentru ca, mai apoi, eseistul, poetul și prozatorul să colaboreze la *Gândirea*, *Cronica literară*, *Universul literar*, *Revista Fundațiilor Regale*, *Litoral* etc.

La probabila detenție politică vor fi contribuit decisiv două circumstanțe: prima, aceea că fost redactor la câteva reviste de dreapta, precum *Sfarmă piatră*, în anii 1936-1942, *Meșterul Manole*, în vremea războiului și *Drapelul*, în 1947-1948; a doua premisă - a fost funcționar superior în Ministerul Propagandei și Ministerul de Externe, în guvernele lui Antonescu și Rădescu.

Din anul 1970, când am stat de vorbă, pentru prima și ultima oară, n-am mai avut alte contacte, va fi fost filat și s-a temut de represalii? Nu știu. De atunci, nu a mai trimis alte semnale și n-am idee dacă omul mai trăiește sau nu. Din păcate, și din motivele de mai sus, dar și pentru că, la vremea respectivă, pe mine mă interesa doar lirica dobrogeană, nu i-am cerut, nu mi-a dat și, în consecință, n-am citit, oferite de el, creații ale prozatorului, eseistului și gazetarului. Poate că, la acel moment, nu mai poseda nici un document literar, iar eu am fost nevoit să-i citesc cărțile de poezie de la Biblioteca Academiei, puse la "arest",

la nefericitul serviciu, secret.

De aceea, cu scuzele de rigoare, nu vă pot vorbi despre aceste laturi ale personalității sale, mărginindu-mă doar la poezia semnată de blândul și, probabil, nehirotonisitul Horia Nițulescu.

Așadar, ce cărți de versuri a publicat Horia Nițulescu? **Toamna în paradis**, f.e., București, 1943 și **Drumul soarelui**, poeme de război, Editura Dacia-Traian, București, 1944.

Poezia lui Horia Nițulescu este una de filiație gândiristă, ferită, însă, de exacerbări extremiste, nepotrivite acestui spirit înclinat spre contemplare și condescendență bonomă, de un congenital suflu epic, ce-l umbreșterismul. Poate de aici, predilecția pentru baladesc și poetic, specii care domină opera sa poetică.

Toamna în paradis

propune o imagine tipic ortodoxist-rustică a țării, compusă din figurație și motive neheratizate, dar umanizate, când solemn, când colidian-domestic, uneori parodiind ușor elementul sacru, ca în **Caligraful**. Divinitatea laborioasă, reprezentată prin cunoscutul ansamblu de simboluri creștine, devine un leit-motiv esențial al cărții: i se adaugă o eroică romantic-clasicizantă, peisaje panic-dionisiace, precum și portrete ale unor bătrâni, înconjurați de un nimb de idilitate ceastă, evocări ale țărmului și mării pontice.

Tonalitatea, dominant epicureică, se aplică versului alb dar și prozodiei tradiționale, introduse într-o atmosferă romantică, cu multe ispite parnasiene. Nefixat încă pe un fagaș propriu, Horia Nițulescu receptează influențe din Tudor Arghezi, Ion Barbu și Lucian Blaga.

Drumul soarelui e un "jurnal de front", o

confesiune litanică, ce rememorează o experiență existențială tragică. Ecourile din Rilke și Camil Petrescu nu salvează, însă, de la un anumit prozaism reportericesc multe din aceste poeme de o atmosferă

specifică. Din ele se desprind și viziunea mistic-religioasă, și accentele patriotice, dar, mai ales, umanismul poetului, care vibrează reținut, dar profund, pentru omul ucis pe linia frontului (**Mortul**). Unele poezii reușesc să sugereze fiorul tragic al sfârșitului (**Țara nimănui**), așteptarea atacului (**Când se lasă noaptea**), tulburătoarea ceată a umbrelor morții (**Ceata umbrelor**). Umanismul - prelat oficiază - static dar grav - ca în tragediile antice, gesturile rituale funebre în accente și viziuni folclorice, ce condamnă, în subsidiar, absurditatea inumanului carnagiu (**Ciclul Laudă de seară**).

Alături de Liuben Dumitru, Dimitrie Batova și Dumitru Olariu, Horia Nițulescu rămâne un **gândirist** dobrogean,

care încearcă timid ritualuri domestice orientale și caligrafiază la modul parnasian. Aici s-ar afla nota sa particulară, din care nu lipsesc discursivitatea și noțiunile abstracte.

Spuneam, la început, că este un autor uitat, pentru că numai în deceniul al optulea a fost citat de Dumitru Micu în masiva lui monografie "**Gândirea și gândirismul**", în 1975, și de Emil Manu, în **Revista românești de poezie**, 1972 și **Eseu despre generația războiului**, 1978, autor care l-a comentat succint.

Consider, însă, că mai interesante decât comentariile mele pot fi înseși poemele lui Horia Nițulescu.

Victor CORCHEȘ

Cântec

Pe sub geană de colnic,
Bate brandul inamic
Și mi-ți rupe d-un voinic,
Subțirel cum e seara
Ochi-adânci, ca cerul vara.
Fierul roade, fierul mușcă
Voinicel culcat pe pușcă -
Nu mai plânge, camarade,
Focul mușcă, focul roade.
Mâna-nținsă-n rugăciune,
Sfâșiată de tăciune;
Pieptu-n iureș azvârlit,
Sfârțecat și zdrențuit.
Pe sub cască, binisor,
Un fir roșu, un bujor.
Peste fața lui bălană
Crește-o lună, ca o rană.
Valea fumegă și arde.
Camarade, care sângeți,
Iată, vine-un stol de îngeri
Cu năframe și brancarde
Și te-or duce la spital,
În cetatea de cristal,
Colo sus, cu nori în salbă.
Ca-n pruncie, maică-ta,
Precista cu rochie albă
Te-o griji și te-o căta.
Ochilor, în asfințit,
Cine le-o mai fi grăit
Și pe frunte, peste pleoape,
Ca un somn adânc de ape?
Pământia dimineață
L-a târât cu ea în ceață.
Jos, pe pajistea de scrum,
S-a topit un trunchi de fum
Și, din holda de pelin,
A zburat un serafim.

Horia NIȚULESCU

UN PUBLICIST ROMÂNNO - BULGAR

Dimităr N. Mincev este născut în 1905 la Constanța într-o familie de bulgari nevoiași. După ce termină școala bulgară primară, absolvă Liceul Comercial din orașul său natal. Nu are mijloace materiale, ca să urmeze la Universitate, și devine funcționar comercial, contabil. Dar el nu se poate mulțumi cu o existență consacrată numai intereselor materiale. El are darul de a fi un animator social, are harul unui intelectual avid de cunoaștere, de creație. Are interese, preocupări multiple de sportiv, filatelist, esperantist, traducător, publicist. Înființează societăți sportive, esperantiste, descurtă durată. Prima lui publicație este *Despre esperanto*, Constanța, 1929. Probabil, a fost pionierul acestei mișcări la Constanța. Colaborează la publicațiile bulgărești din Constanța (ziarul *Tribuna*, redactat de avocatul silistean Atanas Brașovanov, din care au apărut 54 de numere în anii 1928-1933, și o revistă *Prosvetitel no eho - Ecoul instructiv*). Colaborează la toate zărele românești ce apăreau la Constanța - *Dobrogea jună*, *Marea noastră*, *România de la mare*, ca și la *Gazeta cărților* a lui Munteanu - Râmnic din Ploiești, la *Din trecutul nostru* a lui Gh. Bezviconi din București. Bine văzut, apreciat de autoritățile municipale, el găsește sprijin material de la oficialități, pentru a publica la Constanța mici broșuri cu studii și articole de popularizare a culturii și literaturii bulgare.

Bibliografia lui este totdeauna bogată, în primul rând bulgară, dar și română și franceză. Dorea să contribuie la prietenia româno-bulgară, prin cunoașterea reciprocă a literaturii celor două popoare. O broșură prezintă o schiță a literaturii bulgare (*Din istoria literaturii bulgare*, 1932), alta prezintă traducerea povestirilor a 14 scriitori contemporani bulgari, printre care Elin Pelin, Dobri Nemirov (Scriitori bulgari, "Pagini alese", 1933). În altă broșură traduce *Proverbe bulgare*, 1934, cu o remarcabilă, dar nemenționată în bibliografia româno-bulgară, prefață de profesorul constantean doctorul în litere C. Mureșanu. Două cărți i-au apărut la București, în editura "Adam": *Umor bulgar*, 1933, *Dreptate și libertate*, 1937, poeziile lui Hristo Botev, în traducere literară.

În primul rând, D.N. Mincev vrea să prezinte publicului românesc, și prin contribuții personale, marile figuri ale Renașterii bulgare în România. În excelente condiții grafice, apare *România și renașterea bulgară* în 1936, cu patru gravuri în lemn de Marcel Olinescu. În 1934 apare broșura *Presă bulgară în România*. Studiul cel mai substanțial, cu o bogată bibliografie, este *Bulgarii din Basarabia de sud*, cu multe ilustrații, publicat în 1938, la Constanța, ca un număr al revistei *Din trecutul*

nostru, redactată de Gh. Bezviconi, un bun istoric român, cu care a întreținut legături de prietenie. Toate cărțile lui D.N. Mincev au apărut la Constanța, la tipografiile *Albina*, *Dacia*, *Dobrogea jună*, *Grafica modernă*. Mai avea gata de tipar și anunța apariția altor cărți și broșuri - *Literatura bulgară de astăzi*, *Din trecutul bulgarilor în România*, o gramatică bulgară pentru români, iar în franțuzește vroia să publice *Ideea de unitate balcanică la bulgari*. Avea în manuscris traducerea navelor lui Elin Pelin.

În *Gazeta cărților* a publicat articole despre scriitorii renașterii bulgare, care au activat în România - doctorul Ivan Seliminski, *Ploieștii și renașterea bulgară*, ca și un studiu de literatură comparată *Văcăreștii și Gh. Peșakov*. Alte articole sunt consacrate poezilor Ivan Vazov și Hristo Botev în România.

Când, în 1939, se deschide un consulat bulgar la Galați, D.N. Mincev este numit secretarul consulului Ivan Stancev. În 1942, consulatul se mută la București. Atunci am devenit prieteni buni. Când în 1945, consulatul se desființează, D.N. Mincev se duce la Sofia, unde, până la pensionare, este contabil la Biblioteca Națională. Nu întrerupe contactul cu prietenii români și nici problemele legăturilor culturale româno-bulgare. Continuă colaborarea la unele publicații românești, publică studii substanțiale la revistele *Româno slavica*, *Revue des études sud-est européennes*. În prima, un studiu despre o acriță renașteristă bulgară din Brăila, publicistă în limbile română, bulgară și franceză, a cărei casă în stil baroc continua să fie podoaba pieței Luigi Cazzavillan din București. În cea de a doua revistă a publicat un articol despre un voievod dobrogean, Lutvid.

În publicațiile Bibliotecii Naționale din Sofia el semnează recenzii despre cărți și reviste românești (*Româno slavica*), un amplu studiu despre *Legături literare româno-bulgare în sec. XIX*, în care semnalează mai ales originea bulgară a câtorva scriitori români. Serioase și cu contribuții personale sunt studiile despre *Operele scriitorilor francezi, traduse în bulgărește în epoca Renașterii* și, mai ales, două studii, publicate în *Études balkaniques - Probleme românești în presa renașteristă bulgară și Guvernarea lui Cuza Vodă*, reflectată în *presa renașteristă bulgară*.

Ca filatelist erudit el s-a interesat și de istoria poștelor și a scris câteva studii de specialitate, *Despre poșta revoluționară bulgară în 1876*. Pe români îi va interesa un studiu al său, publicat în englezește în "Rossica", la Philadelphia, 1967-1968 despre *Poșta rusă în România*. D.N. Mincev

a fost membru al Societății Istorice Bulgare, al Societății Savanților Bulgari, al esperantiștilor, al filatelisților bulgari. Contribuțiile sale la istoria legăturilor culturale româno-bulgare merită toată atenția. A fost un cercetător harnic, care se străduia nu numai să popularizeze, dar să și facă știință.

A murit la Sofia, în 1973. În 1998 se vor împlini 25 de ani de la dispariția sa. A fost un om de omenie, de o corectitudine și modestie remarcabile.

Pirin BOIAGIEV
SILISTRA

FEREASTRA DINSPRE MARE

Urmărind fenomenul literar național, în special din ultimii 25-30 de ani, constatăm, nu fără bucurie, că-n spațiul poetic s-a scris una dintre cele mai frumoase, mai incitante pagini ale Poeziei românești contemporane.

Mai întâi, este de remarcat faptul că între două coperți s-au adunat 40 de poezii. Nu-i deloc puțin și eu îndrăznesc să cred că această carte nu-i doar un **document literar**, ci și o **radiografie pregnantă** a unor forțe lirice ieșite din comun, ele reușind (nu toate, evident) să-și impună sunetele inconfundabile, deci **cuvintele neatînse de timp**, fiindcă pariul care se face, prin această carte, este pariul cu viitorul, așadar, cartea se adresează și celor care vor veni, nu doar prezentului.

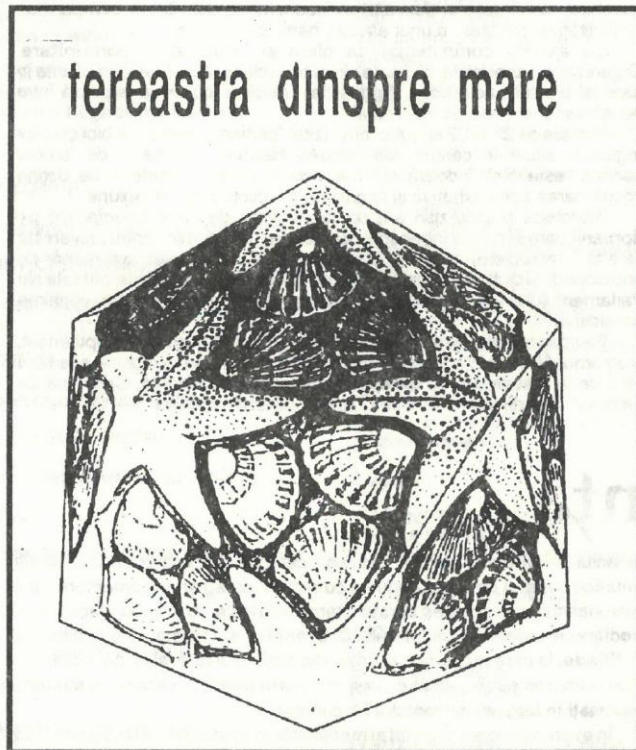
... Ceea ce se observă chiar de la prima lectură este diversitatea de stiluri (modalități literare), dar trebuie să precizez că, în mod paradoxal, există totuși o unitate prin ceea ce aș numi **Metafizica Sudului**. Deci, o lumină nevăzută, dar care operează asupra textelor poezilor cuprinși în antologie, și care, iată dau o notă de o indiscutabilă originalitate cărții. Nu spunem că antologia este perfectă, dar cartea arată clar că **acel dăruiți cu har** și trăitor în fosta **Schythia Minor** nu sunt provinciali, ci doar poeți. Este, credem noi, elementul esențial care justifică apariția acestei cărți. Ne vom ocupa de o parte dintre poezii cuprinși în antologia **Fereastra dinspre Mare**, încercând a desluși acest mesaj liric, trimis parcă să convingă, încă o dată, că poporul român a născut Poezie și a trăit în Poezie.

Din poemele lui **Nicolae Motoc** am ales **Adiere vorbind**. Iată-l: "nu ridică albe clopotnițe apele/ la trecerea mea și nu deschid/ când le-ating carapacele negre de scoici // eu cumpănesc răcoroasă/ ceara să nu se topească în faguri/ iar frunzelor cu umbra le amăn rugina // las vântului tristețea/ de a le rupe și țări în noroi/ alint/ nu spulber cenușă/ de aici și vina/ în fața bărbatului care prin sunete/ a deschis - să-și răpească femeia -/adâncuri cu șapte porți zăvorâte // la întoarcere // i-aducem ecouri de sandale și aripi - /dovezi că umbra ei îl urma -/dar îi hrăneam și furia și spaima/ că orbise/ și dorința s-o vadă: // i-aruncam în joacă scânteii în ochi/ din torța pe care-o ținea în mână..." Prezentăm și o foarte succintă opinie critică, venind să confirme frumusețea acestui lirism de sorginte orfică: "Dar Nicolae Motoc este mai ales un poet erotic (în **Elementele**, n.n.) afectivitatea fiind la el un pretext liric. Marea, ca un cadru liric permanent, conține latent o feminitate cosmică, o voluptate calmă ce se transmite perpetuu, în imaginile erotice ale poetului (...). Se întâmplă o expediție lirică în sunete, o traversare a obiectului poetic pentru reechivalarea cât mai aproape de nucleul originar." (**Marin Mincu**).

Arthur Porumboiu, fără să renunțe la **starea orfică**, dimpotrivă, scrie o poezie dramatică, dură, în mare parte. Citez poemul **Poezii de serviciu**: "Ei dorm în paturi de campanie/ ca ascetii, pâinea lor este neagră; /palmele însemnate de orele nopții, /sursa lor de căldură: soarele. /Merg în mașini friguroase/ laolaltă cu lăzile de cartofi și de pâine: /sunt trimiși la sate să-mprăștie torțe. //Tărâniile-ășteaptă trăgându-și odihna/ pe o țigare/. Poemele lor sunt ca pietrele/ cioplite de-un sculptor cu o singură mână: /lumina stranie urcă pe fețele țărănilor. //Poezii de serviciu, cu ghetele roase de drumuri, /cu suflutele innămolite-n neliniști/ sorbi împreună cu țărăniile/ un vin acrisor. /Poezii, în camerele friguroase, /în paturile cu păturile aspre, /vor fi o noapte întreagă/ ulei pentru nevăzute candelă. //Totul e bine." Iată și "fațeta" orfică: "Ningea-n cetățile latine /și eu eram demult ninsoare /iluminând: ca mersul peștilor/ în mare. /Ningea-n cetățile latine, /focul avea picioare aspre; /numai lumina-mi sorbea chipul /tăiat de sunete albastre" (**Ningea-n cetățile latine**). Criticul **Daniel Dimitriu** scrie: "Există în poezia de acum a lui Arthur Porumboiu o vigoare pe care n-o bănuim, o forță afirmativă, un, aș zice, instinct dominant care exprimă mult mai mult decât o reacție a "marginalității". Am impresia că ea a fost neglijată, că manifestarea ei fără inhibiții e mult mai avantajoasă. Poetul are suflu pentru cursă lungă pe teren accidentat (...)"

Din lirica lui **Virgil Teodorescu** am ales poemul: **Seara auzi prin lucruri centaurul**. Deci: "Seara auzi prin lucruri centaurul cum umblă /Să rupă ca pe-o frunză conturul lor stricat /Prin balustrada scării fetele de

paisprezece ani /Caută lăna de aur /Și niciodată nu știi dacă au găsit-o vreodată /În lucruri ciclopilor își sparg ochiul cu care priveau /chihlimbarul/ Cu care surprindeau adulterul/. Luntrile lungi se opresc pe marginea lucrurilor/ Și din ele cobori însoțită de lăcuste:/ Niciodată nu știi să dispari

în întregime în câmile din care sorbi /Miroslu tău plutește ca o coamă prin care trece vântul/ Conturul obiectelor se vestește sub umbrele de soare" Despre poezia lui **Virgil Teodorescu** s-a scris mult, dar noi reținem doar următoarea opinie semnată de Ov. S. Crohmalniceanu: "Este evidentă apoi și plăcerea descrierii cu finețe în notație și culoare savant aleasă. Aici îl amintește pe Fundoianu ale cărui versuri franțuzești le-a și tradus. În momentele sale faste Virgil Teodorescu rămâne însă un veritabil poet avangardist și, oricum, eu pe acesta îl prefer, pentru că are nu numai certă originalitate, dar și farmec."

Un poet de o indiscutabilă valoare este **Ion Dragomir**. El are un univers liric original, construit dintr-o stare iscată de **nostalgia dezrădăcinării** (ruperea de orizontul copilăriei trăită într-un sat) și o dragoste calmă, luminoasă ca o cometă, pentru ființa iubită care-i asigură echilibrul. Citez aici excepționalul poem **Cu al șaptelea trandafir**: "Cu al șaptelea trandafir îți fac semn să intri în casa mea/ Cu primul trandafir te încăl pentru drumuri neumbrate/ Cu al doilea trandafir îți potrivesc ochii după ochii rândunicii/ Cu al treilea trandafir gura și-o fac stup de miere/ Cu al patrulea trandafir îți lustruiesc zămbetul/ Cu al cincilea trandafir îți încălzesc mâinile/ Cu al șaselea trandafir te plimb prin mine/ Cu al șaptelea trandafir plec departe, departe de tine."

Altă fațetă, altă trăire arată **Emilia Dabu**. Ființă sfâșiată de neliniști și

întrebări existențiale, dar paradoxal, trăind și stări de beatitudine, poeta reușește să-și imprime pecetea personală și să ne convingă de autenticitatea discursului său liric ca în poemul **Totdeauna**: (Cântă Beatlesii ziua de ieri/ -ce știi tu, sentiment de floare cosită din greșeală, /ce semn de părăsire pretulindeni/ s-a tocit lacrima în geamul spart de obrazul/ de ghiță al gândului/ câteodată urme de pași învingători se afundă/ în tristețea învinsului/ se condamnă iubirea se împușcă cerul cu povești/ cu lupi și copii de lupi/ fiecare noapte miroase nu a fragi/ ci a praf de pușcă și a teroare/ de câteva anotimpuri soarele în loc să răsară/ încheie pacea cu zăpezile negre // Totdeauna mi-am dorit o toamnă de frumusețe grea, /un semn de aici, de acum/ și ochii păsărilor niciodată reci/ și ochii animalelor niciodată urâți/ doar ochii noștri totdeauna/ ascunși sub o mască, /totdeauna alta, /și alta, /și alta!").

Există-n antologia de față și alți poeți mai puțin cunoscuți, dar de o valoare care nu poate fi pusă la îndoială, deși, în cazul a doi dintre ei (**Cătălin Băjenaru** și **Luiza Stoica**), ne apasă tristețea că vocile lor (încă în formare) au tăcut pentru totdeauna. Poemele lăsate arată totuși că n-a fost doar o pălpăire, ci chiar o dăr de lumină capabilă să indice calea ce duce-n spațiul Poeziei autentice. Le citez câte un poem. **Întâia pasăre**, nebuna este semnată de **Cătălin Băjenaru**, plecat din lume la vârsta de 15 ani: "Scade, de pe pământ, spre zări; în urma ei/ Se-nchide, apăsă, tot ochiul cerului, /Se-nchide, apăsă, și ochiul meu, /Se-nchide, apăsă, lacul de ghiță/ Și apăsă, pe rând, toți ochii închiși /Din spatele celui din urmă ochi". Din grupajul **Luizei Stoica** citez poema stranie **Elegie, Eloua!** iat-o: "Boală de inger când ești trist! /Fața un chihlimbar pe care razele suie! /Trupul un dureros ametist! /Tu ești ființa ta sau ființa ta nu e?! /În valea de lumină ninge roua. /Pe fața mea ninge raze foșnitoare. /Pe trupul meu se-aleacă-nceț Eloua. /Mă plângă ca pe-o fiică iubitoare. /Eloua, draga mea, mună nebună! /Mă plângă tu pe mine sau roua? /Plânsul, durerea ta muzicală o s-o răpună! Păstrează durerea-n sămânță, Eloua! /Iubirii să fie sămânță durerea ta bună! /Rogu-te rog, nu mă mai naște din durere/ și din alint. /Împarte iubire și rouă mamă îndurerată nebună! /Sufletul meu și-e moarte, sufletul/ meu îndrăgostit!"

Elena Plămadă este prezentă doar cu trei poeme și poate că-n cazul ei, antologatorii s-au dovedit prea zgârciți, ca, de altfel, și-n cazul lui **Paul Sârbu** și al **Luizei Pană**, dar presupunem că a existat o rațiune în distribuirea ca volum, sau poate că nu toate textele propuse de acești autori au convins...

În schimb, poeți precum **Ștefan Careja** și **Radu Șulu** (foarte interesați prin insolit și imprezvizibil) sunt bine reprezentați și mă bucur să constat că-n aceeași situație se află **Marian Drăghici**, **Ion Roșioru**, **Lavinia Dumitrașcu**. Lipsa de spațiu nu-mi permite să reproduc poeme, dar îi las bucuria Căilorului să le desopere singur, și nu mă îndoesc că imi va da dreptate.

Desigur că axa-n jurul căreia s-au format mulți poeți din antologia de față este revista **Tomis**, fapt semnalat pertinent de poetul Nicolae Motoc într-o notă, dar trebuie să remarcăm (e un adevăr care nu poate fi eludat) și faptul că mulți poeți aflați în antologia "Fereastra dinspre mare" au fost publicați și în incitantul supliment "Albatrosul", editat de către ziarul **Cuget liber**. Poetul care s-a manifestat (ca volum, dar și ca valoare) cel mai mult în **Albatrosul** este **Sorin Roșca**. Iată un exemplu: "Praf și pulbere-î totul, /joc de artificii bizar, /eu risc mai departe /aparându-mi șansa /pe streșina lunecoasă a deceniului nouă, /dar gândul că și acest poem se naște orb /într-o provincie terorizată de sinceritate, /îmi umple sufletul cu mărunțiș /ca pe o cutie zornitoare a milei. // Colb neschimbat; /joc de artificii, și eu /sub talpa Provinciei, /mai bătrân cu o noapte!" (**Mai bătrân cu o noapte**).

Văd poeți ce-au scris o limbă ca un fagure de miere. Acest subtitlu reproduce un vers eminescian, așa cum călătorul avizat a putut constata. Sub lumina lui am grupat mai mulți poeți cuprinși în antologie, și chiar dacă ei nu sunt creatorii de limbă, au totuși meritul de a o fi păstrat, de a scrie într-o limbă românească limpede și frumoasă. Primul care mi s-a impus este **Vasile Petre Fatî**. Rețin din bogatul ciclu, poemul **Inel**, indiscutabil, foarte frumos: "Voi merge în fața mării /dezlegându-mă de păcatul /unei iubiri. /Cu un inel /voi deschide apele /coborând. /Acolo sângele meu /se va desface /ca un fum /și păsările vor duce /cu ciocurile lor /lacrimile mele, mari, /pe cer".

Dintre poemele lui **Petru Valureanu** reținem **Plâns interzis**: "din zori mă pătrunde /Destinul /ca un zeu /din neînțînă-nviind: /poate tu l-ai plâsmuit /cu o mască/ de iarnă, /Prea repede spulberată /de un simplu sărut".

Cu o notă de feminitate delicată se prezintă lirica semnată de **Ștefania Ploeanu**. Cităm poemul **Diotima, suflă în astru**: "Diotima, suflă în astru /și vino-mi în noaptea /frumoasă a trecerii căci tu /îndurerato și /prea multe despre iarbă /și lasă-ți pletele /să umbrească ochii, ah, ochii /Diotima, învește-ți brațele /albe de jertă /și fă-te o broască /în lîntița păclilor /nopții și lasă-mă /măcar astfel /să te cunosc /încrâncenat".

Din lirica semnată de decanul de vârstă al literaților de la Pontul Euxin, **Aurel Dumitrescu**, remarcăm poemul **Inorogul**, un exemplu de amestec fericit între "limba veche și-nțeleaptă" și spiritul modern. Semnalează, de asemenea, insolitul poem **Transparentul copac**, semnat de **Sanda Ghinea** și, cu-adevărat antologicul **Domniță**, semnat de **Traian Coșovei**, un scriitor care s-a afirmat mai ales ca reporter, dar care, iată, dă probe de cel mai pur lirism - în antologia pe care o comentăm.

Am lăsat spre sfârșit, în mod intenționat, pe **Grigore Sălceanu**, poet considerat de unii ca fiind... depășit, lirica sa constituindu-se o **colecție de ecouri** din poezia română (D. Anghel, Macedonski, Bacovia, Eminescu) sau franceză (Paul Verlaine, Victor Hugo etc.). N-am putea spune că nu există asemenea ecouri, dar afirmăm că **Grigore Sălceanu** își justifică originalitatea prin **culoarea locală** (Vezi **Noapte pontică**, **Bairamededé**, **Iarnă dobrogeană** etc.). Și mai trebuie menționat faptul că orice poet trebuie citit în contextul timpului său.

Desigur, așa cum am mai spus, nu ne-am propus să prezentăm pe fiecare autor aflat în antologie. Dar asta nu înseamnă că ei n-ar fi meritați a fi menționați, ci pur și simplu că spațiul și poate chiar lipsa noastră de timp nu ne-au permis aceasta. Evident, sperăm că alți comentatori se vor apleca asupra textelor semnate de dânsii. Noi ne-am propus să demonstrăm că în antologia **Fereastra dinspre mare** există texte de o valoare care nu comportă dubii, și că fiecare autor a fost reprezentat (credem) cu cele mai bune poeme. Desigur, esențial rămâne faptul că **antologia există** și ea dă seamă (repetăm) asupra unui potențial liric de o varietate și o bogăție incontestabile.

V. BUZOIANU

* Antologie de poezie contemporană. Prefața și coordonarea ediției: Nicolae Motoc. Texte îngrijite și note biobibliografice de Arthur Porumboiu. Constanța, 1995.

documente dobrogene

PICTAREA BISERICII "SFINȚII ÎMPĂRAȚI" DIN CONSTANȚA

Ceas de sareini pentru executarea picturii dela Biserica

la Constanța

1. Condițiuni Generale

1. Aranjarea tencușii și solera pentru pictură privește pe pictor.
2. Pictura se va executa al fresco (pe proaspăt) pe fund de aur la carate.
3. Brățele de demarcație precum și hrumul dela intrare se vor face din mozaic.
4. Măsurile se vor face în relief, mărginite de un brâu de mozaic și vor fi aurite cu aur lucios la carate.
5. Teatăl lucrării se va executa sub supravegherea artistică a arhitectului diriginte, pentru a nu fi discordanță între arhitectură și pictură.
6. Elementele componente ale picturii, vor fi din cea mai bună calitate.
7. Ajutoarele executării acestei lucrări, vor fi numai creațiuni ortodoxe și, grece-orientali.

Dosarul nr. 16/1936, aflat la Arhivele Statului din Constanța ne oferă un volum dens de informații privind lucrările de pictură ale Bisericii "Sfinții Împărați Constantin și Elena" din municipiul nostru. Este vorba de opera unei artiste de excepție, Nina Arbore. Alături de arh. Ion Mincu, autor al mobilierului Catedralei "Sf. Petru și Pavel", și de Nicolae Tonitza, care a pictat Biserica "Sf. Gheorghe Nou", Nina Arbore îmbogățește patrimoniul artistic al Constanței. Documentele de arhivă, aflate la dispoziția cercetătorilor - relevă osteneala unei munci dure, tenacitatea artiștilor, dar și obstacolele pe care acești artiști de marcă le-au întâmpinat în lucrarea lor.

Mihai LUCA

Prof. Ion Mincu
Nina Arbore
St. Dragos - data 23
Bucuresti

biblioteci pe mapamond

Biblioteca din Stevenage

Programul organizat începând cu data de 19 iulie 1997 de Asociația Bibliotecarilor din Marea Britanie și Asociația Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România a început cu o vizită la sediul Asociației din Londra și respectiv cu o întâlnire cu D-na Jill Martin, coordonatoarea internațională a schimburilor de experiență.

Zilele care au urmat: 22, 23, 24, 25 iulie au fost consacrate vizitei la biblioteca din Stevenage, oraș situat în apropierea Londrei. Directoarea instituției, d-na Muriel Mitchell a considerat ca fiind utilă atât o trecere în revistă a întregii activități a bibliotecii cât și o prezentare în amănunt a fiecărei secții. Astfel, am avut posibilitatea de a vedea secțiile de împrumut adulți și copii (inclusiv vârstă preșcolară), biroul de înscriere a cititorilor, biroul de informații ce oferă detalii și despre organizațiile, asociațiile, cluburile locale, precum și date despre întregul ținut Hertfordshire în care se află și orașul Stevenage. Întregul sistem de lucru al bibliotecii este computerizat, folosindu-se programul ALS, specific bibliotecilor regionale și nu numai lor. Fondul bibliotecii din Stevenage folosește atât cititorilor din oraș, cât și întregii regiuni.

La cerere, prin împrumut inter bibliotecar, pot fi servii beneficiarii din alte localități.

De asemenea, biblioteca oferă servicii la domiciliu persoanelor în vârstă sau cu handicap sever, deplasează un fond de carte în sate sau în diferite puncte de întâlnire cu cititorii din oraș.

Instituția dispune de un însemnat fond de casete video pentru surzi, "cărți vorbitoare" pentru orbi, care se trimit de asemenea, la cerere, la domiciliul beneficiarilor.

Fondul de referință cuprinde pe lângă enciclopedii, dicționare etc. materiale extrase din presă necesare realizării unor proiecte școlare de mare actualitate (efectul negativ al drogurilor și alcoolismului, pericolul fumutului, răspândirea infecției cu HIV etc).

Studiile locale cuprind informații referitoare la localități și istoricul acestora, date despre dezvoltarea economică, activitatea companiilor, posibilități de realizare a unor afaceri, hărți, iconografie.

Cu ajutorul computerului se oferă și informațiile comunitare. Organizațiile, asociațiile, cluburile vin către bibliotecă cu broșuri și pliante în care își prezintă activitatea, fiind astfel creată o continuă legătură între beneficiarii și sursele de informare.

În zilele de 28 și 29 iulie a.c. am vizitat "cartierul general" al bibliotecilor regionale situat în centrul administrativ Hatfield. Termenul de "cartier general" este fără îndoială cel mai potrivit pentru biblioteca ce deține coordonarea administrativă și financiară a bibliotecilor din regiune.

Biblioteca propriu-zisă are un bogat fond de carte specializat pe domenii care servesc deosebit cercetarea (un puternic centru universitar se află în apropiere), carte muzicală, partituri, un impresionant număr de enciclopedii și dicționare. De asemenea se află aici publicațiile oficiale ale Parlamentului și Guvernului Marii Britanii, unele dintre acestea de o vechime considerabilă.

Seviciile tehnice de clasificare-catalogare se desfășoară computerizat, programul ALS amintit mai sus. Fondul de carte circulă în regiune asemeni celui de la Stevenage, cu excepția materialelor de referință. Caravane de transport al cărții iau zilnic drumul rutelor dinainte stabilite.

Biblioteca din Hertford specializată pe istorie locală și arhive este adăpostită de Consiliul local. Documente vechi sunt păstrate în condiții de securitate maximă. Colecțiile de ziare din anii 1700 (foarte bine păstrate!), caietele parohiale mergând mai departe de 1600, cartea veche sunt mândria acestei instituții.

Impresionant este faptul că beneficiarii acestei prețioase colecții sunt oameni de toate vârstele, fie că e vorba de cercetători, pasionați de istoria locală ori tineri care-și fac temele.

Această ultimă afirmație necesită unele explicații: în Marea Britanie elevii și studenții primesc teme având ca subiect istoria localității în care trăiesc, istoria străzii, a casei, a unei clădiri a orașului etc. Aceste teme încurajează în mod evident cercetarea și, în plus, nu lasă pe nimeni indiferent față de istoria țării sale, cu atât mai mult cu cât uneori familia își ajută copilul să cerceteze.

În mod evident, în situațiile în care documentele sunt de o valoare deosebită se pun la dispoziția beneficiarilor copii microfilmate sau copii pe suport de hârtie.

Activitatea de bibliotecă în Marea Britanie este foarte bine organizată și are un plus de flexibilitate dat de un sistem de împrumut interbibliotecar activ.

Instituția bibliotecii "a învățat", în timp, cât de importantă este să mergi către beneficiar, oferindu-i cât mai multe servicii posibile. Și aceasta cu atât mai mult în condițiile în care biblioteca are un loc bine stabilit între instituțiile de cultură ale țării.

Corina APOSTOLEANU

Chișinău - Constanța

Biblioteca "Ovidius" din Chișinău, inaugurată la 24 aprilie 1994 este rod al colaborării dintre Biblioteca Județeană Constanța și Biblioteca Municipală "B.P. Hașdeu" din Chișinău. Biblioteca dispune de o bogată colecție de publicații, care cuprind carte atât cu caracter enciclopedic, cât și din diverse genuri literare. Ea oferă tuturor categoriilor de cititori accesul liber și gratuit la informație, ceea ce sporește, an de an, numărul beneficiarilor și al împrumuturilor. Fiind abia în al patrulea an de activitate, biblioteca a realizat un amplu program de popularizare a patrimoniului național, de susținere a procesului de instruire, de stimulare a interesului pentru lectură, studiu și informare. Fondul inițial de 9 mii de publicații a sporit la peste 28 mii volume, în majoritate primite de la Biblioteca Județeană Constanța, la care se adaugă donații, mai puțin însemnate, de la fundația SOROS și de la persoane particulare. Grație fondului variat și bogat de carte, numărul cititorilor a crescut considerabil - 7.530. Zilnic, biblioteca este frecventată de cca 300 utilizatori, împrumutând aproximativ 600 publicații. Interesul de lectură este foarte diferit, cititorii având preferințe pentru cartea actuală și de valoare culturală. Ponderea principală a solicitărilor aparține beletristicii: proză, poezie, roman istoric, eseu. Un interes deosebit îl prezintă istoria și critica literară, lucrările de analiză și sinteză asupra limbii și literaturii române. Un rol important în lectură îl joacă presa, constituind 35% din numărul împrumuturilor, utilizatorul fiind mereu în căutarea unei informații actuale.

Biblioteca este organizată în trei sectoare: o sală de lectură și două săli de împrumut la domiciliu - pentru copii și adulți.

Pentru a facilita accesul la informație, cititorul are la dispoziție un larg sistem informațional: catalogul alfabetic, catalogul sistematic, catalogul alfabetic pe titluri de beletristică, fișierul publicațiilor periodice, fișierul noutăților editoriale, fișierul "Prezența dobrogene", fișierul "Ovidius", fișierul analitic al culegerilor de critică literară, fișiere tematice.

Un aspect deosebit al activității noastre este organizarea manifestărilor culturale, care ridică prestigiul bibliotecii în viața spirituală a urbei și influențează creșterea numărului de cititori. Pe lângă bibliotecă activează

cenaciul literar pentru adulți "Ovidius", care s-a remarcat prin diversitate tematică: lansări de carte, întâlniri cu autorii, omagii și comemorări ale personalităților culturale, serate literar-muzicale. Un ecou deosebit a produs comemorarea sculptorului C. Brâncuși și a filosofului și scriitorului M. Eliade, la care au participat critici din domeniul artei și al literaturii, dar și un numeros public, alcătuit, cea mai mare parte, din liceeni și studenți interesați în largirea orizontului lor cultural.

În evantaiul bogat și variat al manifestărilor culturale un loc aparte îl au Zilele Bibliotecii "Ovidius", care au devenit deja tradiționale: cu acest prilej se organizează un ciclu impunător de activități la care participă personalități și oameni de cultură din Constanța și Chișinău. De un deosebit interes s-au bucurat simpoziioanele: *Sub semnul exilului - de la Ovidius la scriitorii români contemporani*; *Sub semnul exilului: creația lui Horia Vintilă ș.a.* Lansările de carte ale scriitorilor din Constanța și Chișinău (C. Novac: *Punctul mort*; N. Motoc: *Fragilități*; albumul pictorului Mihai Grecu; *Scrisori din Basarabia* - alcătuitor P. Balmuş; A. Roșca *Aerul de taină ș.a.*)

Expoziții de carte ale editurilor ExPonto - Constanța, Știința - Chișinău, Pont - Budapesta și expoziții tematice.

De un deosebit succes se bucură activitățile culturale pentru copii. În cadrul bibliotecii activează cenaciul *Mugurel*, clubul săptămânal *Ora poveștilor*, unde copiii ascultă povești și basme românești, vizionează diafilme. De asemenea o bucurie a copiilor este participarea la concursurile de desene, unde învingătorii sunt premiați.

Activitatea bibliotecii este oglindită în presă, radio, televiziune, fapt care contribuie în bună măsură la popularizarea colecțiilor și manifestărilor culturale.

Așadar, biblioteca publică are mereu datoria de a deschide noi orizonturi spre universul cunoașterii, spre descoperirea patrimoniului național și valorificarea lui.

Elena BUTUCEL
CHIȘINĂU

Cărți pentru Basarabia

Dintre ținuturile românești, Basarabia a fost (și este) cel mai droșit, cel mai lovit de capriciile politice și de vicisitudinile istoriei. Din 1812, până astăzi, moldovenii noștri de peste Prut au respirat aerul național doar circa un sfert de veac. Acum ținutul poartă denumirea oficială de "Republica Moldova" și trece drept o țară independentă, dar nu este, căci rușii, foștii stăpâni, au lăsat acolo o armată și au inventat și o "republică", zisă "Nistoreană", cizmă harașovistă peste gramași blajinilor moldoveni.

Basarabia cronicarilor, a lui Eminescu, a lui Iorga ori Gib Mihăescu a fost pentru mine doar un tărâm al lecturilor, îndepărtat, misterios. Iată însă, că, în luna decembrie a lui 1996, cu prilejul unui transport de carte românească la Biblioteca "Ovidius" din Chișinău (filială a Bibliotecii municipale "B.P. Hașdeu" din capitala Moldovei de peste Prut, înființată cu sprijinul Bibliotecii județene Constanța am cunoscut "de visu" câte ceva din realitățile basarabene. Cu un "Aro" străvechi, ce trage mica remorcă încărcată cu 1.700 volume, pornim (subsemnatul, directorul B.J.C., o colegă și șoferul) spre Chișinău, dimineață, în noapte. La ora 15:00 ajungem la vamă. Plătim fel de fel de taxe, deși le explicăm vameșilor, înși încruntați, că suntem într-o misiune cultural-umanitară. Colegii lor din partea cealaltă a Prutului, la fel de încruntați, de acriți, doar sunt și ei români. Alte taxe, de această dată în lei "moldovenești", după ce, la casa de schimb valutar, casierita m-a păcălit copios, văzându-mă grăbit, tracasat, obosit. Un grănicer cotrobăie cu un câine frumos, lăptos, printre lucruri și cărți, mă rog, control de rutină.

În sfârșit, suntem lăsați să plecăm, dar la numai 200 m ne apare în față un post de poliție. Iar oprire. Polițaiul moldovean găsește o neregulă la mașină și

trebuie să plătim 21 de lei drept amendă, o avere, însă "negociem" și scăpăm doar cu 2 lei. Începe deja să se întunece, s-a lăsat o ceață groasă, greșim drumul, făcând un ocol, cum vom afla mai târziu. Nici un sat în cale, numai pădure, drum greu, cu multe pante și curbe. La circa 80 km de Chișinău ne lasă motorul, iar până dimineață mai sunt 12 ore, pe care urmează a le petrece în Aro. Directorul și colega se reped cu o mașină de ocazie la Chișinău, să vadă, ce se poate face. Rămân cu șoferul. Ne este teamă să nu dea peste noi vreun autoturism sau camion din pricina ceții: remorca are semnalizarea defectă. Deschidem radioul. Un crainic din Chișinău face trecerea în revistă a anului politic 1996, în "dulcele grai moldovenesc". Din când în când, muzică populară românească. Timpul trece greu, iată este miezul nopții, e din ce în ce mai frig. Caut a-l ține de vorbă pe șofer, dar omul e taciturn sau poate doarme. Încerc să ațipesc, însă tresar de câte ori, ca o cometă, trece vreo mașină. Deodată, două perechi de faruri orbitoare se opresc în dreptul nostru. Oamenii grăbiți, gălăgioși și veseli, vin spre noi. Deslușesc silueta directorului. Cineva îmi întinde un pahar cu coniac. Îl sorb cu înghițituri dese. Frigul îmi dispare din membre. Doi băieți, împreună cu șoferul remorchează Aro-ul defect, la un camion. Iată-ne la Chișinău, unde suntem găzduți și ospătați ca la rude.

A doua zi, având dureri de cap, caut o farmacie. La recepția hotelului, într-o limbă ruso-română, mi s-a explicat că farmacia este cam departe, dar să încerc. Pe drum, întreb încoace și încolo. Toți îmi răspund rusește. Îmi concentrez, deci, puținele cunoștințe de rusă. La o răspântie, întâlnesc un bărbat și o femeie vorbind rusește. "Dobrá! utro!", "Gde apenia?", întreb. Îndată cei doi îmi explică în cea mai limpede limbă românească: "Mergeți drept înainte până la linia de

troleibuz, apoi mai întrebați!" Urmez drumul indicat și încerc a desluși paradoxul: din care pricină, cei doi, deși moldoveni, vorbeau rusește? Până ce vedeam moldovenii ne repară mașina, mai durează, trebuie să mai zăbovim o zi, față de cât ne planificasem. Vizităm orașul. Tomisnorduri, ca și la noi, numai că spațiul este mult mai larg. Multe blocuri fără balcoane, tip confort IV, cărora le spune "cămîne". De ferestre sunt agățate rufe multicolore, dar și obiecte care nu mai au loc prin casă: o bicicletă, un butoi de plastic, vreun cărucior de copil. Sunt și edificii decente cu balcoane largi, construite mai încoace. Ni se explică: doar 15% din moldovenii trăiesc în apartamente confortabile, restul în cămine. Spațiul locativ civilizat este ocupat de alogingvi, cel mai adesea ruși, care primeau și posturile de conducere, de specialitate etc. Sunt uluit că firmele magazinelor sunt scrise în românește; și străzile au plăcuțe în limba română, uneori caligrafiate stălcit, este adevărat: un mare bulevard se numește "V. Alecsandri". O colegă ne dă alte lămuriri: alogingvii neruși preferă să vorbească rusește, iar rusofonii nici nu concep să vorbească românește (fata care ne servea la masă, la cantina-restaurant, ni s-a adresat numai în rusește). Constituția e blândă: alogingvii sunt obligați să învețe limba țării în cel mult... 9 ani. Dar și moldovenii înșiși (mai puțin intelectuali și tineretul) vorbesc pe stradă rusește, fie pentru a se exprima mai fluent (școala au făcut-o în limba rusă), fie de teamă, rusofonii fiind în ultima vreme destul de nervoși. În chioșcuri nu am văzut publicații în limba română, însă o colegă îmi dăruiește revista "Literatura și arta", editată de obstea scriitorilor din R. Moldova, o oază de gândire și simțire românească. Dintr-un articol află că 85% din producția editorială națională apare, încă în... rusește. La Biblioteca pentru copii, altfel spațioasă, majoritatea cărților sunt fie rusești,

fie românești, dar cu caractere chirilice. Cererea de carte în limba română, îndeosebi a tineretului, este extraordinar de mare. Biblioteca "Ovidiu", românească, are 7.000 de cititori și împrumută anual circa 300.000 de publicații.

Cu toate că vremea este urâtă, cu ceață și mazăgă, pot observa că Chișinăul este un oraș frumos, cu parcuri întinse și bulevarde largi, poate prea largi, pe care mai stăruie edificii greoi-pretențioase din vremea stalinismului, ornate cu capitelluri corintice din ipsos, în mijlocul cărora tronează secera și ciocanul. Mașina a fost reparată și plecăm. Dar moldovenii vor să ne dăruiască și ei ceva: știind că la Constanța, ducem mare lipsă de aparate de citit microfilme, ne donează unul, cu acte în regulă, semnate și parafate. Trecem de vama "moldovenească", dar ne poticnim la cea românească, din pricina aceluși aparat, care este doar o cutie de tablă cu un bec și o lentilă. Vameșii cei încruntați cred că ne mai trebuie o stampilă... de la Constanța. Dar este duminică și Biblioteca Județeană, de unde am putea primi faxul salvator, este închisă. Nu există leșire: nu putem păși granița, nici cu aparatul, nici fără. După trei ore de discuții și tratative, soluția totuși s-a găsit. Alături de noi așteaptă în ploale amărălii neguțători de frontieră, care vând nimicuri prin gorbaciourile românești. Mercedesuri și alte mașini de lux din ambele părți ale Prutului trec prin vamă cu voioșie, fără a staționa nici cinci minute...

Deocamdată, în R. Moldova, prioritară rămâne totuși lupta pentru păstrarea limbii, luptă crâncenă începută încă în prima jumătate a secolului trecut. Deci, Basarabia are mare trebuință de cărți, de lumina spiritului național.

Constantin CIOROIU

CALENDAR CULTURAL*

Ianuarie

SANDOR PETŐFI
(1 I 1823-1849)
175 de ani de la nașterea poetului ungar

CHARLES PÉGU
(7 I 1873-1914)
125 de ani de la nașterea scriitorului și publicistului francez

ALFRED RUSSEL WALLACE
(8 I 1823-1913)
175 de ani de la nașterea exploratorului și naturalistului britanic

EDOUARD LALO
(17 I 1823-1892)
175 de ani de la nașterea compozitorului francez

IOAN SLAVICI
(18 I 1848-1925)
150 de ani de la nașterea scriitorului român

AUGUSTE COMTE
(19 I 1798-1857)
200 de ani de la nașterea filosofului și sociologului francez

SERGHEI MIHAILOVICI EISENSTEIN
(23 I 1898-1948)
100 de ani de la nașterea regizorului rus

ALEXANDRU FLECHTENMACHER
(1823-28 I 1898)
100 de ani de la moartea compozitorului, violonistului dirijorului și pedagogului român

GHEORGHE BRĂTIANU
(30 I 1898-1953)
100 de ani de la nașterea istoricului și omului politic român

FRANÇOIS MANSART
(I 1598-1666)
400 de ani de la nașterea arhitectului francez

Februarie

SAVA HENȚIA
(1 II 1848-1904)
150 de ani de la nașterea pictorului român

ALVAR AALTO
(3 II 1898-1976)
100 de ani de la nașterea arhitectului finlandez

POLLAIUOLO
(c. 1432-4 II 1498)
500 de ani de la moartea sculptorului, pictorului și gravorului italian

BERTLOT BRECHT
(10 II 1898-1956)
100 de ani de la nașterea poetului, dramaturgului și regizorului german

FIODOR IVANOVICI ȘALIAPIN
(13 II 1873-1938)
125 de ani de la nașterea bas-baritonului rus

PIERRE PAUL PRUD' HON
(1758-14/16 II 1823)
175 de ani de la moartea pictorului francez

HUGO DE VRIES
(16 II 1848-1935)
150 de ani de la nașterea botanistului olandez

MOLIÈRE
(1622-17 II 1673)
325 de ani de la moartea dramaturgului francez

COPERNIC
(19 II 1473-1543)
525 de ani de la nașterea astronomului polonez

SIR CHRISTOPHER WREN
(1632-25 II 1723)
275 de ani de la moartea matematicianului, astronomului și arhitectului englez

ERNEST RENAN
(27 II 1823-1892)
175 de ani de la nașterea scriitorului, filosofului, filologului și istoricului francez

PETRE BOGDAN
(II 1873-1944)
125 de ani de la nașterea chimistului român

Martie

PERUGINO
(c. 1448 II/III 1523)
475 de ani de la moartea pictorului italian

FRANCESCO REDI
(1626 - III 1698)
300 de ani de la moartea medicului și literatului italian

CONSTANTIN DAICOVICIU
(1 III 1898-1973)
100 de ani de la nașterea istoricului și arheologului român

JAKOB WASSERMANN
(10 III 1873-1934)
125 de ani de la nașterea scriitorului german

TIRSO DE MOLINA (Gabriel Téllez)
(1583 - 12 III 1648)
350 de ani de la moartea dramaturgului spaniol

THÉODORE DE BANVILLE
(14 III 1823-1891)
175 de ani de la nașterea scriitorului francez

CONSTANTIN D. ARICESCU
(18 III 1823-1886)
175 de ani de la nașterea istoricului, scriitorului și publicistului român

MAX RAGER
(19 III 1873-1916)
125 de ani de la nașterea compozitorului, organistului, pianistului și dirijorului german

DIMITRIE ONCIUL
(1856-20 III 1923)
75 de ani de la moartea istoricului român

SARAH BERNHARDT
(1844-26 III 1923)
75 de ani de la moartea tragedienei franceze

Aprilie

EMMANUEL MARTONNE
(1 IV 1873-1955)
125 de ani de la nașterea geografului francez

SERGHEI VASILIEVICI RAHMANINOV
(1 IV 1873-1943)
125 de ani de la nașterea compozitorului, pianistului și dirijorului rus

GAETANO DONIZETTI
(1797-8 IV 1848)
150 de la moartea compozitorului italian

ALEKSANDR NIKOLAEVICI OSTROVSKI
(12 IV 1823-1886)
175 de ani de la nașterea dramaturgului rus

GUSTAVE MOREAU
(1826-18 IV 1898)
100 de ani de la moartea pictorului și desenatorului francez

CALISTRAT HOGAȘ
(19 IV 1848?-1917)
c. 150 de ani de la nașterea prozatorului român

EUGÈNE DELACROIX
(26 IV 1798-1863)
200 de ani de la nașterea pictorului francez

Mai

SEXTIL PUȘCARIU
(1877-5 V 1948)
50 de ani de la moartea lingvistului și filologului român

WILHELM WINDELBAND
(11 V 1848-1915)
150 de ani de la nașterea filosofului german

ALEXANDRU IOAN CUZA
(1820-15 V 1873)
125 de ani de la moartea primului domnitor al Principatelor Române Unite

HENRI BARBUSSE
(17 V 1873-1935)
125 de ani de la nașterea scriitorului francez

OMAR KHAYYAM
(18 V 1048-1131)
950 de ani de la nașterea poetului, matematicianului și astronomului persan

FRITZ VON UHDE
(22 V 1848-1911)
150 de ani de la nașterea pictorului german

ALESSANDRO MANZONI
(1785-22 V 1873)
125 de ani de la moartea scriitorului italian

LOUIS LE NAIN
(1593-23 V 1648)
350 de ani de la moartea pictorului francez

OTTO LILIENTHAL
(23 V 1848-1896)
150 de ani de la nașterea inginerului german

JAN URBAN JARNIK
(25 V 1848-1923)
150 de ani de la nașterea filologului ceh

JOHANN LUDWIG TIECK
(31 V 1773-1853)
225 de ani de la nașterea scriitorului german

Iunie

FEDERICO GARCIA LORCA
(4 VI 1898-1936)
100 de ani de la nașterea poetului și dramaturgului spaniol

ADAM SMITH
(5 VI 1723-1790)
275 de ani de la nașterea economistului și filosofului englez

PAUL GAUGUIN
(7 VI 1848-1903)
150 de ani de la nașterea pictorului francez

CURZIO MALAPARTE
(9 VI 1898-1957)
100 de ani de la nașterea scriitorului și publicistului italian

BLAISE PASCAL
(19 VI 1623-1662)
375 de ani de la nașterea matematicianului, fizicianului, scriitorului și filosofului francez

ERICH MARIA REMARQUE
(22 VI 1898-1970)

100 de ani de la nașterea scriitorului german

ANDREI ȘAGUNA
(1809-28 VI 1873)
125 de ani de la moartea prelatului și omului politic român

GIACOMO LEOPARDI
(29 VI 1798-1837)
200 de ani de la nașterea poetului italian

LEO FROBENIUS
(29 VI 1873-1938)
125 de ani de la nașterea etnografului și filosofului german

Iulie

FRANÇOIS RENÉ, viconte de CHATEAUBRIAND
(1768 - 4 VII 1848)
150 de ani de la moartea scriitorului francez

ION SIMIONESCU
(10 VII 1873-1944)
125 de ani de la nașterea geologului și paleontologului român

SIR JOSHUA REYNOLDS
(16 VII 1723-1792)
275 de ani de la nașterea pictorului englez

HERBERT MARCUSE
(19 VII 1898-1979)
100 de ani de la nașterea filosofului american de origine germană

August

EUGÈNE LOUIS BOUDIN
(1824-8 VIII 1898)
100 de ani de la moartea pictorului francez

GEORGE STEPHENSON
(1781-12 VIII 1848)
150 de ani de la moartea inginerului englez

ELIEL SAARINEN
(20 VIII 1873-1950)
125 de ani de la nașterea arhitectului finlandez

LUCIA STURDZA-BULANDRA
(23 VIII 1873-1961)
125 de ani de la nașterea actriței române

Septembrie

ALFRED JARRY
(8 IX 1873-1907)
125 de ani de la nașterea scriitorului francez

MAX REINHARDT
(9 IX 1873-1943)
125 de ani de la nașterea regizorului german

STÉPHANE MALLARMÉ
(1842-10 IX 1898)
100 de ani de la moartea poetului francez

DAVID RICARDO
(1772-11 IX 1823)
175 de ani de la moartea economistului și omului politic englez

THEODOR FONTANE
(1819-20 IX 1898)
100 de ani de la moartea scriitorului german

ALFRED MARGUL SPERBER
(23 IX 1898-1967)
100 de ani de la nașterea poetului german din România

GEORGE GERSHWIN
(25 IX 1898-1937)
100 de ani de la nașterea compozitorului, pianistului și dirijorului american

GABRIEL DE MORTILLET
(1821-25 IX 1898)
100 de ani de la moartea arheologului francez

GHEORGHE LAZĂR
(1779-IX 1823)
175 de ani de la moartea întemeietorului învățământului românesc modern

Octombrie

GHEORGHE ȚIȚEA
(4 X 1873-1939)
125 de ani de la nașterea matematicianului român

GEORGE MIHAIL ZAMFIRESCU
(13 X 1898-1939)
100 de ani de la nașterea scriitorului român

PIERRE PUVIS de CHAVANNES
(1824 - 24 X 1898)
100 de ani de la moartea pictorului francez

DIMITRIE CANTEMIR
(26 X 1673-1723)
325 de ani de la nașterea cărturarului umanist, domn al Țării Moldovei

Noiembrie

DIMITRIE PACIUREA
(1 XI 1873-1932)
125 de ani de la nașterea sculptorului român

FRANCISCO ZURBARAN
(7 XI 1598-1664)
400 de ani de la nașterea pictorului spaniol

RÉNÉ CLAIR
(11 XI 1898-1981)
100 de ani de la nașterea cineastului francez

BENJAMIN FUNDOIANU
(14 XI 1898-1944)
100 de ani de la nașterea poetului și eseistului român

RÉNÉ MAGRITTE
(21 XI 1898-1967)
100 de ani de la nașterea pictorului belgian

URMUZ
(1883-23 XI 1923)
75 de ani de la moartea scriitorului român

IOŢ GEORGESCU
(1856 -XI 1898)
100 de ani de la moartea sculptorului român

Decembrie

LUIGI GALVANI
(1737-4 XII 1798)
200 de ani de la moartea fizicianului și medicului italian

GIOVANNI LÖRENZO BERNINI
(7 XII 1598-1680)
400 de ani de la nașterea arhitectului și sculptorului italian

ABDUL-VALID MOHAMED IBN-ROȘD (Averroes)
(1126-11 XII 1198)
800 de ani de la moartea medicului și filosofului arab

VALERI IAKOVLEVICI BRIUSOV
(13 XII 1873-1924)
125 de ani de la nașterea poetului rus

JEAN HENRI FABRE
(22 XII 1823-1915)
175 de ani de la nașterea etnologului francez

ADAM MICKIEWICZ
(24 XII 1798-1855)
200 de ani de la nașterea poetului polonez

GEORGES RODENBACH
(1855-25 XII 1898)
100 de ani de la moartea poetului belgian

...

OID DENSUȘIANU
(29 XII 1873-1938)
125 de ani de la nașterea filologului, lingvistului, folcloristului, istoricului literar și poetului român

IOAN HONTERUS
(1498-1549)
500 de ani de la nașterea umanistului sas din Transilvania

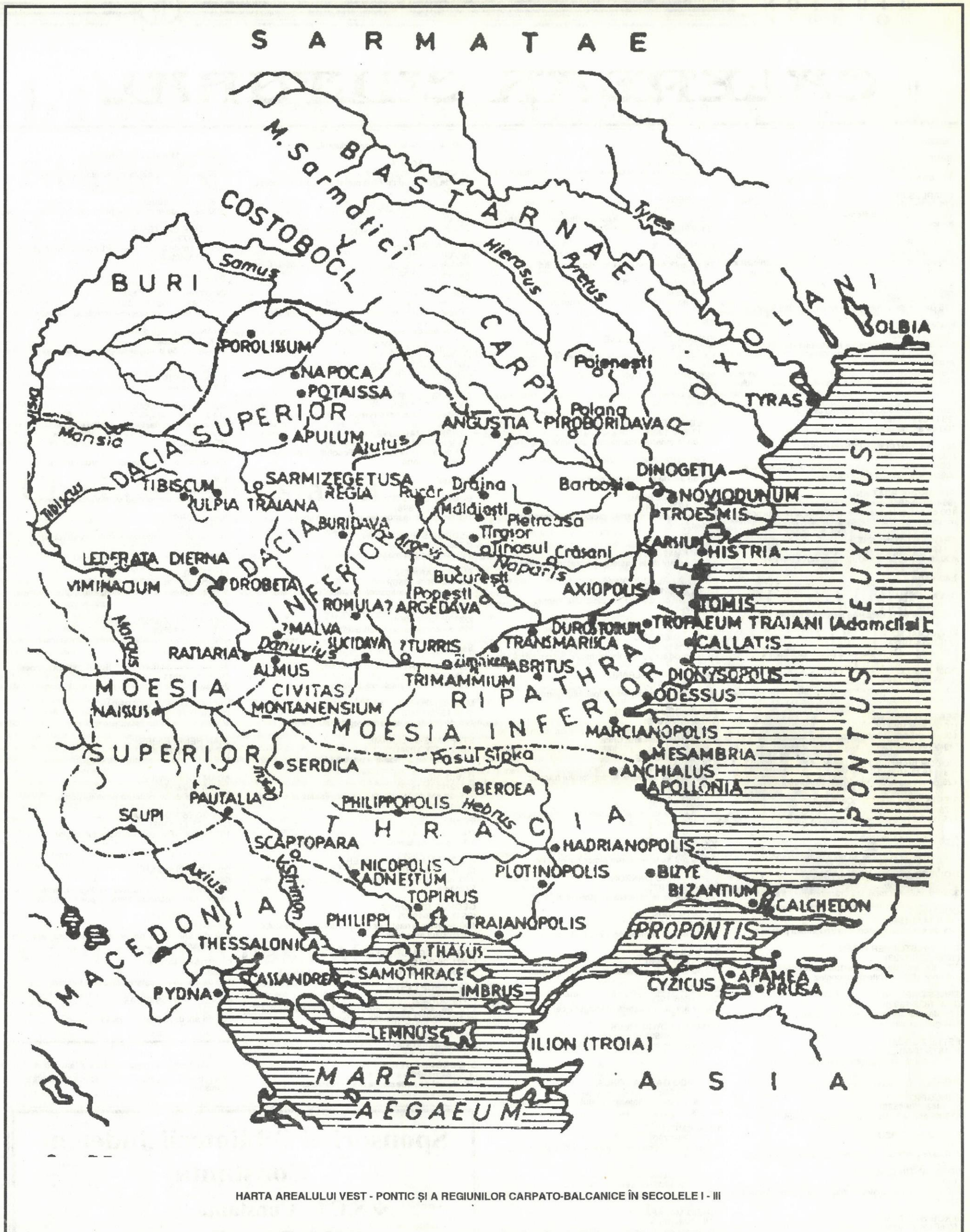
GIORDANO BRUNO
(1548-1600)
450 de ani de la nașterea filosofului italian

KONSTANTINOS RIGAS
(c. 1757- 1798)
200 de ani de la moartea poetului grec

* Din revista "Aniversări culturale", anul 36, nr. 2, 1997, p. 159-172, editată de Biblioteca Națională a României

Sponsori ai Bibliotecii Județene
Constanța

- ❖ S.C.H. Constanța
- ❖ COMAT S.A. Constanța
- ❖ S.C. CEREALCOM Constanța
- ❖ ARGOS S.A. Cernavodă

HARTA AREALULUI VEST - PONTIC ȘI A REGIUNILOR CARPATO-BALCANICE ÎN SECOLELE I - III

<p>BIBLION <small>HAERENT SUUA PATA LIBELLII</small></p> <p>ISSN 1221 - 8855</p>	<p>Apare sub egida Asociației Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România - Filiala Constanța, Asociația Bibliotecarilor din Învățământ din România - Filiala Constanța și Biblioteca Județeană Constanța</p> <p>Redactori: Dumitru Constantin Zamfir, Constantin Cioroiu, Ion Popișteanu</p>	<p>Biblioteca Județeană Constanța</p> <p>Tehnoredactare computerizată: Marieta Dragomir</p> <p>Tiparul executat la: GOLIAT SRL</p> <p>Se difuzează gratuit</p>
--	--	---